Enestas:

Meteologia Terminaro

JARLIBRO

1961

DUA PARTO

UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO

(EN KONSULTAJ RILATOJ KUN U.N.E.S.C O.)

METEOLOGIA TERMINARO

Antaŭparolo

La ĉi-supra titolo kaŭzis al mi iom da embaraso, ĉar mi timis ke ĝia leganto unuavide povos supozi ke pro preseraro du literoj estis ellasitaj el la vorto "Meteorologia". Mi do dekomence volas konfirmi ke tiu ellaso estas intence farita kaj klarigi la kialon.

La termino 'METEORO' komence signifis ĉiun-ajn enatmosferan fenomenon, kio inkluzivis kaj enspacajn korpojn kaj precipitajn, elektrajn aŭ lumajn fenomenojn. Sed dum la lasta jarcento ĝi estiĝis uzata precipe por korpoj, ŝtonoj aŭ eĉ sableroj vagantaj tra la kosma spaco, iam forbrulantaj en la supra atmosfero kun videblaj lumaj trenaĵoj (bolidoj), iam falantaj teren (aerolitoj). "Meteorologio" konsekvence signifu studon pri tiaj fenomenoj. Por la ceteraj atmosferaj okazaĵoj, kiuj aŭ influas la veteron kaj klimaton, aŭ estas de ili influataj, kiel pluvo, fulmo miraĝo, mi do proponas la neologismon 'METEO'. Tiel en la scienco "Meteologio" ni traktas pri lumometeoj, meteogramoj (G : Meteogramm), Meteostacioj (F : meteo) ktp. La termino "metea" ripetiĝas ofte en ĉi-tiu verko kaj mi esperas ke fakuloj trovos ĝin konvena por uzado.

Mi komencis ĉi tiun verkon en formo de angla-esperanta vortaro, sed post kelka pripenso mi decidis doni al ĝi la nunan formon de tutesperanta terminaro, por fari ĝin kongrua kun la Plena Vortaro kaj la Scienca kaj Teknika Terminaro, el kiuj verkoj mi ĉerpis multajn fakterminojn kaj difinojn.

Tiujn mi indikis per la literoj (PV) kaj (S). Sed por limigi la disponeblan spacon mi tenis la difinojn laŭeble mallongaj kaj rilatigis ilin specife al Meteologio, sen intenco larĝigi ilin por vastscienca aplikado. Fakterminaro ja ne pretendas esti studlibro.

Okaze mi devis malkonsenti pro diversaj kaŭzoj kun la supre cititaj fontoj kaj tion mi indikis per la vortoj : (ne rek.).

Ĉar Meteologio havas mondskalan aplikadon, ĝia nomenklaturo evoluis paralele en la diversaj mondlingvoj sur la bazo de latino-grekaj radikoj, kaj tiun tendencon mi devis sekvi, esperantigante laŭeble la akceptitajn esprimojn per simpligo de ilia literado. Tamen kiam ajn

ĝi aperis farenda, mi kreis por ili esperantradikajn sinonimojn, kaj kunigis la parojn per la signo =

Mi penis trakti la sinonimojn egalvalore, kaj vicigis ilin en la alfabeta ordo, pro kio kelkaj difinoj okazas dufoje en la Terminaro. Mi lasas al la estonta uzado en la faka literaturo la decidon kiu ero el la paro estos preferata.

En diversaj kazoj estas nerekomendinde transpreni ĝenerale akceptitajn internaciajn terminojn sen ŝanĝo, ĉar en Esperanto ili montras tute aliajn signifojn, kio povus okazigi konfuzon, — ekz : radaro, aerostato, aerolito k.a. Mi tamen ne kuraĝis elimini ilin entute, mi nur rekomendas doni preferon al iliaj sinonimoj. Nur en malmultaj kazoj mi enkondukis etajn ŝanĝojn de literado, ekz. arajometro (anst. areometro), boleometro (anst. bolometro) k.a.

Restis tamen multaj terminoj por kiuj neologismoj aperis la ĝusta solvo, kaj tiujn mi enkondukis en espero ke la fakuloj kaj la Akademio aprobos ilin. Mi indikis ilin per la litero (N).

Eble unu paro de tiuj neologismoj estas ĉi tie menciinda. Por indiki la kompasajn direktojn mi proponas la neologismojn "Eosto" kaj "Vestro", anstataŭ "Oriento" kaj "Okcidento", tial la kvar kompasaj flankoj havu simbolojn N., S., E., V. similajn al la internacia uzado. La novaj vortoj ankaŭ estos pli klare aŭdeblaj dum parola signalado inter maristoj. La terminoj "Oriento" kaj "Okcidento" retenos siajn nociojn rilatajn al kulturo, popolo, lingvo, k.t.p. laŭ difinoj donitaj en la Plena Vortaro.

Sekvante la metodon de la Scienca kaj Teknika Terminaro mi ofte aldonis en parentezoj nacilingvajn tradukojn en la angla, franca, germana kaj latina lingvoj kaj indikis ilin per la literoj "A", "F", "G", kaj "L".

Ĉi tiun laboron antaŭ kelkaj jaroj iniciatis S-ro E. D. Durrant, kiu preparis du-lingvan Angla-Esperantan Vortareton, sed bedaŭre pro malsaneco kaj trookupateco li devis ĉesiĝi ĝin; li transdonis al mi la materialon, kiun mi laŭeble uzis. Krom tio mi ricev,is valoran helpon en la Esperantigo de anglaj terminoj de S-roj Butler, Francis, D-ro Bean, kaj D-ro Osborn, ĉiuj el Britujo, ankaŭ de D-ro Happach, Germanujo, Prof. Popoviĉ,

Jugoslavio, kaj de aliaj esperantistoj. La verkon en ĝia nuna redakto kontrolis Inĝ. Isbrucker, Nederlando, rilate al lingvo, meteologoj Knecht, Maroko kaj Ivanov, Sovetunio kiuj tre detale trastudis la tekston, kaj korektis multajn fakajn difinojn. Al ĉiuj menciitaj personoj mi esprimas elkoran dankon, sen ilia helpo ĉi tiu terminaro ne povus estiĝi.

Tamen mi portos la tutan respondecon pri la nun prezentata verko, kaj esperas ke ĝi servos por pliriĉigi nian terminologian trezoron.

Maurice Lewin

A

Abako: kalkulhelpa instrumento
Ablacio (N): konsumiĝo de glacisurfaco kaŭzita de vento kaj pluvo
Adiabata (S): termoŝanĝa, sen ŝanĝo de kaloro kun la ekstera medio
pseŭdo~a: kurblinia termoŝanĝo rilata al humido
Advekcio (S): horizontala alfluo de aeramaso tra reto da izotermoj (kp. konvakcio)
~a nebulo: nebulo kaŭzata pro interago de diversvarmaj aerfluoj
Aero (PV): atmosfera gaso, ankaŭ pseŭda prefikso pri atmosfera tavolo
~premo normala: 1013 mb ĉe marnivelo, varia laŭalte
~denso: specifa maso de la aero (en unuo de volumeno)
~denso balistika: meza denso laŭlonge de trajektorio
~grafo: registrilo de pluraj meteoj
~ostato = balono: gasplena ŝvebanta ŝtofa aŭ kaŭĉuka sako
~olito (PV): meteorŝtono falinta teren el kosma spaco (A: meteorite)
~solo (N): mikroskopaj solideroj kaj fluideroj en la atmosfero
~kavo: malvasta konvekcia aerspaco sentebla dum aviadila flugo
~fluo: regula, nenecese horizontala aermoviĝo
~flua vojo: linio de aerfluo
~gliso: kliniĝa aerfluo
~a rezisto: komplekso de aerfortoj (precipe frikcio) agantaj kontraŭ la movado
Aeramaso: vasta, samdevena aerkvanto moviĝanta unudirekten
~a analizo: diagnozo de sinoptika ~a evoluo
~a transformiĝo: ŝanĝiĝo de fizikaj kvalitoj de aeramaso
~a klimatologio: studo pri ofteco kaj karaktero de ~oj
~aj tipoj laŭdevene: polusmara (PM) poluskontinenta (PK), tropikmara (TM), tropikokontinenta (TK), sendifina (X), arkta (A), ekvatora (E)
Aerodinamiko: branĉo de mekaniko pri aerfluoj
~a turbulento: neregula aerfluo
Aerologo: spertulo pri altaj aertavoloj; (aparato, S, ne rek.)

~io: branĉo de meteologio pri altaj aertavoloj
~ia servo: regula informservo pri veterprognozo
Aerodromaj meteaj minimumoj: lokaj statistikaj grandoj
Aeronaŭtiko: scienco pri aerveturado
~a klimatologio: branĉo de klimatologio aplikata al aviado
~a meteologio: branĉo de meteologio aplikata al aviado
Agocentro: regiono kiu determinas la vetertipon
Agro: kultivebla kampo
~meteologio: branĉo de klimatologio aplikata al agrokulturo
~klimatologio: studo pri klimata influo je agrokulturo
Akrecio (N): alkresko de malmola depozito (A: accretion)
Aktin-: pseŭda prefikso pri sunluma radiado
~aj radioj: kemiaktivaj sunaj radioj
~ometro = pirheliometro: mezurilo por sunluma potenco
Akustiko metea: branĉo de fiziko pri sonfenomenoj en atmosfero
~aj sondajoj: esploro de altaj tavoloj pere de sonondoj
Akvo (PV): likvaĵo en maroj kaj riveroj
~a vaporo: akvo gasiĝinta pro varmiĝo
Akvozeco de nuboj: proporcio de akvoenhavo en nuboj
~o de la atmosfero: proporcio de akvoenhavo en la aero
Akvokolekta tereno: pluvdrena baseno
Akvodividiĝo: altaĵo inter najbaraj drenbasenoj (G: Wasserscheide)
Albedo (S): lumreflekta koeficiento
Alidado (S): turnebla parto de angulmezurilo
Alto relativa (PV): vertikala distanco super iu baza nivelo
~o absoluta: vertikala distanco super la marnivelo
~apremo = alto permesata mallongigo): regiono de anticiklono
~a maro: maro kun ondiĝo de indico 6
~ometro (S): mezurilo de aviadila alto super marnivelo
~oelektrografo: aparato por studo de elektra ŝarĝo en nuboj
~okumuluso: ondaspekta rondnubeta ĉielkovraĵo (A: mackrel sky)
~ostratuso: stria vuala, travidebla nubo
efika ~o de anemometro: ekvivalenta ~o super tereno

Altitudo (S): angulo de ĉiela aŭ enaera korpo super la horizonto
Ambia (N): kompara kun la ĉirkaŭa medio (A: ambient)
Ambosnubo = **pseŭdociruso** : supra disfluanta parto de kompakta kumulonimbusa nubo (L : incus) (A : anvil)
Amplitudo : ĉiuflanka maksimuma devio de mezvaloro
Ampolo (PV): likvujeto de termometro
nigr~a termometro : solariza termometro por mezuri sunradiadon
du~a termometro = **psikrometro**: termometro kun seka kaj malseka ampoloj
Anabata vento (S): dekliva ascenda vento, pelata per malvarma fronto
Analizo (S): diagnoza esplorado de observita veterstato
aeramas~o : diagnozo de probabla evoluo de aeramasoj
Analobara arco: regiono de kreskanta aerpremo
Analogometodo: dedukto de similaj situacioj (A: analogy)
Anemo- : pseŭda prefikso pri ventorapido
~skopo: ventoflageto aŭ ventomaniko
~metro portebla (PV): ilo por mezuri ventoforton
~grafo: registrilo de ventorapido kaj direkto
~gramo (S) : registrilfolio de anemografo
~logio (S): branĉo de meteologio pri vento
~biagrafo (S) : registrilo de vertikala ventkomponento
~metrio (S): branĉo de meteologio pri mezurado de ventorapido kaj -direkto
Anerojda barometro (S): ilo por mezuri aerpremon pere de elasta vakutubeto
~ografo = **barografo**: registrilo de aerpremo
Anstromo (S) : unuo de luma ondolongo. 1 Å = 10^{-7} mm
Angulrapido: angula ŝanĝo de direkto en unu sekundo
Anomalio (PV) : devio de normaleco ĉe iu fenomeno
~a sonpropago, **~a** radiopropago: propagoj neegalaj diversdirekte
Antarkto (PV): sudpolusa regiono de la terglobo
~a fronto: antaŭa surfaco de sudpolusa aerfluo
~a aŭroro = aurora australis (L)
Antarktiko (S): sudpolusa kontinento
Anti-: prefikso pri kontraŭeco de pozicio aŭ movo (kp. kontraŭ)
~ciklono (S): regiono de alta premo rilate al ĉirkaŭaĵo
~ciklona baro: obstaklo al ciklona cirkulado

~krepusko: postkrepuska lumzono en eosta parto de la ĉielo
~pasato: vento kontraŭdirekta al pasato k superfluanta ĝin (A : anti-trades)
~helio: kontraŭsuna lummakulo en la sama ĉiela altitudo
~seleno (S): kontraŭluna lummakulo en la sama ĉiela altitudo
~tripta vento: vento fluanta en direkto de la premgradiento
Antropoklimatologio (S): scienco pri interrilato de homo kaj klimato
Aplikata meteologio: metea studo kun praktika celo
Appleton-tavolo = **E-tavolo** : parto de jonosfero 250 ĝis 400 km alta
Arajometro (S) : densometro por fluidaĵo (A : areometer)
Areolo (S): lumanta spaco ĉirkaŭ lumfonto
Arido (N): akvomanko en atmosfero kaj grundo
absoluta ~o: senpluva klimato
parta ~o: malmultpluva klimato
~a zono = **dezerto**: senplanta regiono
indeksoj de ~eco: klasifikoj laŭ diversaj aŭtoroj
Arĝenta jodido : kemiaĵo ŝprucigata en nubon por instigi pluvon
Arkto: nordpolusa regiono de la terglobo
~a aero: speco de aeramaso, kiu venas rekte de la norda poluso
~a aŭroro = Aurora borealis (L)
~a marfluo: frida marfluo devenanta de nordpolusa regiono
~a fronto: nekontinuo inter arkta kaj depolusa aerfluoj
Arko : kurbaspekta fenomeno; ekz.: ĉiel~o, pluv~o, nebul~o
~a skvalo : skvalo karakterizata per nubarko
Arkuso: kumulonimbusa rulnubo, nubarko (A: rollcloud)
Ascendi (S): supreniĝi
~a aero: supreniĝanta aerfluo
~a vento : anabata vento k.a.
~degelo : degelo propagiĝanta supren laŭlonge de deklivo
Aspiratoro = **enspirilo** (pref.) : rotacianta parto de iu speco de psikrometro
Atlaso klimatologia: maparo pri klimataj elementoj

Atmometro (S) = vaporiĝometro: ilo por mezuri elvaporiĝan rapidon
Atmosfero (PV): ĉirkaŭtera aertavolaro
~o adiabata, homogena, izoterma, politropa, alta, meza, k.a.
normala ~o: teoria ~o kun difinitaj valoroj
~a elektro: fenomeno, kiu kaŭzas tondron, fulmon kaj aŭroron
~a malpuro: eroj de polvo, fumo kaj planktono (kp. aerosolo)
~aj tajdoj: malfortaj dumdiurne variiĝantaj aerpremoj
~aj perturboj: neregulaĵoj en aerfluo, ŝtormoj
~a cirkulado: tridimensia venta sistemo ĉirkaŭ kaj super la terglobo
~a premo normala: aerpremo ĉe marnivelo, egala al 1013 mb
~ologio (S): scienco pri rilato de ~o al vetero
~ografio (S): scienco pri rilato de ~o al tera vivo
~aĵoj: (S, ne rek.) = atmosferaj radioperturboj (pref.) (A: atmospherics) (kp. sferikoj)
Aŭdeblo anomalia: neregula sonpropago diversdirekten zonoj de ~o aŭ silento
Aŭguro: antaŭsigno pri okazonta vetero, ekz. ĉielruĝo, ĉevalvostaj nuboj, k.a.
Aŭroro (PV): ĉielluma radiado pro elektra ŝarĝo
~arkta: Aurora borealis (L)
~antarkta: Aurora australis (L)
~konstanta: nokta lumflagreto de ĉielo
~matena: apudhorizonta ĉielruĝo dum sunleviĝo (G: Morgenröte)
~vespera: apudhorizonta ĉielruĝo dum sunsubiro
Aŭtokonvekcio: spontanea vertikala aerfluo
Aŭtuno: jarsezono inter somero kaj vintro
Averaĝo: mezvaloro
Averto (PV): antaŭsciigo pri danĝero
aviada ~o: prognozo pri danĝeraj flugkondiĉoj
ŝtorm~o: avizo pri okazonta ŝtormo
Aviado: flugarto
veter~ilo (S): aeroplano kun meteografoj
Azimuto (S): angulo inter aerflua direkto kaj meridiano

B

Bagujo: ĉiklono en Filipina insularo
Balistiko (PV): scienco pri trajektorioj de pafitaĵoj
~a: konstanta ekvivalenta valoro de meteo laŭlonge de la trajektorio, ekz. aerdenso, vento, temperaturo
Balono (PV) = aerostato: gasplena ŝvebanta sfera aŭ cilindra ŝtofa sako
libera ~o: balono ne ankrigita al la tero
halta ~o (S) = kajto: balono ankrigita al la tero
direktebla ~o: motorhelice pelata cilindra ~o
pilot~o: kaŭĉuka baloneto 50 cm diametre, uzata por ventesplorado
sond~o: kaŭĉuka baloneto ĝis 2 metroj diametre kun radioaparatoj, uzata por esploro de supra atmosfero
Bankizo (PV): vasta ĉepolusa glacikampo
Baro: averaĝa tutatmosfera premo = 1013 mb = 750 mm Hg
mili~o: praktika unuo de aerpremo, simb. "mb"
Baro-: pseŭda prefikso pri aerpremo
~grafo (PV): registranta barometro
~skopo (PV): hejma montrilo de premŝanĝoj en atmosfero
~klina kampo: aeramasa kampo en kiu la grafikaĵoj kliniĝas al la izobaroj
~tropa kampo: aeramasa kampo en kiu la grafikaĵoj paralelas al la izobaroj
Barometro (PV): mezurilo de aerpremo, hidrarga aŭ anerojda
~a tendenco: trihora vario de aerpremo
Fortin ~o: ~o kun konstantnivela ujo kaj ĝustigebla nulo
anerojda ~o: ~o kun elasta vakutubeto
fiduca temperaturo de ~o (N): senekarta temperaturo ĉe iu difinita alto
~a karakterizo: indekso pri ŝanĝoj de aerpremo
Barotermografo: registrilo de temperaturo kaj premo
Benard-ĉelo: konvekcia ĉelo okazanta dum surfaca fridiĝo aŭ varmiĝo de likvaĵo
Bildo de la veterstato = vetermapo: ĝenerala inferenco pri vetera stato
Bio-: prefikso pri vivaĵoj, ankaŭ bionto-

~meteologio = ~klimatologio (pref): scienco pri klimata influo je vivkondiĉoj
Biro (N): laŭangula serĉo pri pozicio (A: bearing) (G: Peilung)
ŝtorm~ado : laŭangula lokalizo de ŝtormo pere de radio
~ometro = radiobirilo = radaro: aparato por esplori la direkton kaj distancon de objekto
Biŝopringo: ĉirkaŭsuna korono
Bizo (S): malvarma vento en la Mediteraneo
Blinko (N): ennuba respeguliĝo de glacio
Blizardo (N) : forta neĝoŝtormo en Ameriko kaj Antarktiko
Blokago = **kontraŭago**: obstaklo al ciklona cirkulado
~a anticiklono : obstaklo al disvolviĝo de serio da ciklonoj
Bloksamo (N): statistika kurbadaptiga metodo laŭ Bloxam
Bofort = **Beaufort**: familia nomo
~a veterindekso: litera signaro por veterelementoj
~a ventindekso: numera difino de ventoforto, kun indicoj 0 ĝis 12
Bolido (PV): meteoro postlasanta en la aero luman trenaĵon (kp. aerolito) (A : shooting star)
Bolpunkto de akvo: 100° C ĉe normala premo
Boleometro : mezurilo de etaj altfrekvencaj kurentoj pere de temperaturaj ŝanĝoj (A : bolometer)
Borao (N): frida dekliva ventego en Suda Eŭropo (A: Bora)
Borasko (S): ventega vetero kun pluvo kaj neĝo (F: Bourasque)
Borealo: frida vetero en moderaj zonoj
Bouguer (Buge)-haloo : ekstera blanka ringo de Brocken-fantomo
Boys-kamero: fulmfotografilo laŭ Boys
Bravaj ventoj : vestraj ventoj en moderaj latitudoj (G : Brave Winde) (A : Brave west winds kaj Roaring Forties)
Brilo: forta lumelsendo
trem~o: ŝajntremo de surtere vidataj objektoj
verda ek~o: subita verdiĝo de la supra sunrando en tropikaj landoj
Brita Somera Tempo (B.S.T.): horloĝa tempo 1 horon antaŭenigita de Grinviĉa Meza Tempo (G.M.T.)
Brizo (N) : regule okazanta milda konvekcia vento, ekz. mar~o, marborda ~o, gleĉera ~o, k.a.
dekliva ~o: vento ĉe montflanko, anabata aŭ katabata
Brocken-fantomo: ennebula miraĝo de propra ombro
Bronto- : pseŭda prefikso pri fulmotondro
~logio: scienco pri burkoj
~metro : mezurilo de fulmotondraj fenomenoj
Brückner-ciklo: 35-jara humidvetera ciklo
Brumo (S) : malseka nebuleto, videblo 1000-2000 metroj (F: brume) (A: mist)
Bulteno metea: perioda veteravizo, skriba, parola, grafika
Burano (N): malvarma ventego en Azio
Burko (N): ŝtormo kun fulmo kaj tondro
Burstero (N) : ventego en Aŭstralio
Buys Ballot-leĝo: regulo pri ventodirekto en la suda kaj norda hemisferoj

C

Celio (N): superterena alto de nubbazo (A: ceiling)
Celimetr-o (N) : ilo por mezuri nubbazan alton (A : ceilometer)
Celsiusa termoskalo: kutima skalo ĉe termometro
Centro de efiko = agocentro: regiono kiu determinas vetertipon
Cianometro: mezurilo de ĉielkoloroj
Ciklo (PV) : periodo de kompletiĝo de serio da fenomenoj
~ostrofa vento = **gradienta vento** : komponento devenanta de vojkurbiĝo de aeramaso
Ciklono (PV): regiona malaltaprema sistemo kun maldekstruma aercirkulado en la norda hemisfero
anti~o: regiona altaprema sistemo kun dekstruma aercirkulado en la norda hemisfero
~genezo = **ciklondeveno** (S): origino de ciklono
~olizo : dissolviĝo de ~o (Ciklolizo, S, ne rek.)
~a pluvo: pluvo kaŭzita de pasanta malaltaprema regiono
inter~a selo : regiono inter 2 altoj aŭ 2 malaltoj (A : col)
Cirkulado (PV): rondira fluo
atmosfera ~o: sistemo de aeramasa moviĝo sur tuta terglobo

~a indekso: polusa, subtropika, meridiana, ciklona, anticiklona, tutgloba, k.a.
Cirkum- : pseŭda prefikso pri ĉirkaŭigo, ekz. ~horizonta, ~ĉiela, k.a.
~zenita arko: malvasta difrakta lumringo ĉirkaŭ zenito
Cirostratuso: hela vuala nubo, simb. "Cs"
Cirokumuluso: hela kompakta nubo, simb. "Cc"
Ciruso (PV): hela maldensa nubo, simb. "Ci"
Coriolis : familia nomo, vd. Koriolaj fenomenoj
Cunamo (N) : Postsisma altega marondiĝo (A : tidal wave) (Japane : tsunami)

Ĉ

Ĉapnubo = Pileuso (N) : kapuĉoforma nubo super kumuluso (L : Pileus)
Ĉelo : vastvolumena aeramaso komune influata
Ĉevalvostaj nuboj: plumformaj cirusoj
Ĉielo (PV) : supertera spaco
~a lazuro: blua koloro de ĉielo
~arko: arko kolorata pro lumrefrakto
~okono : frakcia indico uzata por difini nubkovriĝon de la ĉielo
~stata indekso: klasifiko de nubozeco kun frakciaj indicoj 1/8 ĝis 8/8
klara ~o : ĉielo nubkovrita ĝis indico 2/8
tutnuba ~o : ĉielo nubkovrita kun indico pli ol 6/8
rondnubeta ~o: ĉielo kun ondaspektaj kumulusoj (A: mackrel sky)
Ĉifraro: konsentita signaro precipe telekomunika
Ĉiklono (N) : ensuĉa malgranddiametra fortega ciklono en tropika zono (A: whirlwind)
~aj ŝtormoj : tifono, bagujo, tornado, k.a.
Ĉinuko: varma vento en Roka Montaro
Ĉionografo (S): registrilo de neĝokvantoj

D

Degelo (PV): reakviĝo de glacio sur rivero kaj grundo pro varmo (A: thaw)
Dekliniĝo magneta (S): angulo inter magneta kaj geografia meridiano
Deklivo (PV) : klinita tereno
~a vento (S): anabata aŭ katabata vento kaŭze de varmiĝo de deklivo

~a degelo: malglaciiĝo propagiĝanta malsupren
Dekstruma ventoŝanĝo = ĵiro (N) (A: veering)
Denso (PV): maso en unuo da volumeno
aer~o: maso en unuo da aera volumeno
~ometro (S) : mezurilo de specifa pezo de neĝo
Depozito (N) : kondensita tavolo de amasiĝintaj solideroj
Depresio (PV): regiona malaltapremo
branĉa ~o: neĉefa ~o sekvanta la ĉefan
Descenda aerfluo = aergliso : klina malsupreniĝo de aeramaso
Devio (PV): devojiĝo el normala pozicio aŭ direkto
~o de vento: diferenco inter direkto de surfaca vento kaj izobaro
probabla ~o: ofte okazanta devio
Dezerto (PV): arida senplanta regiono
Diafana (PV): tralumigebla, sed ne travidebla
Diagnozo (S): konkludo farata el observitaĵoj
Diagramo (PV): grafika desegno montranta interrilaton de valoroj (A: chart)
aerologia ~o: grafiko pri supraj aertavoloj
map~o : mapo kun surdesegnitaj linioj de egalvaloroj
Diatermanco : travarmeblo (A : diatermancy) (kp. diatermo, S)
Difrakto (PV) : deviiĝo de lumradioj, pasantaj el unu medio en alian (G: Beugung)
~aj fenomenoj: korono, Biŝopringo, k.a.
Difuzo metea (PV): ĉiudirekta propago (A: scattering)
~o luma, radia, gasa, fronta, k.a.
Dilatiĝo (PV): linia aŭ volumena plivastiĝo de substanco
Diluvo : degelo dum glaciara praepoko (biblia inundego) (A: flood)
Dino (S): fizika unuo de forto
Dinamiko (PV): branĉo de mekaniko pri fortoj kaj movoj
~a meteologio: scienco pri atmosferaj movadoj
~a fridiĝo: fridiĝo kaŭzata per ekspansio de la aero
Direkto (PV): alcela linio aŭ vektoro
~oskopo = birilo (kp. radaro)
laŭkompasa ~iĝo: orientiĝo pere de kompaso (A: orientation)
Disfluo: diverĝo de izolinioj, ekz. izobaroj aŭ izohipsoj

Disglaciiĝo: printempa dispeciĝo de glacitavolo (F: débâcle)
Diurno (PV): 24-hora periodo
~aj varioj kaj inter~aj varioj: ofte uzataj periodoj por statistikaj komparoj
Diverĝo (S): horizontala larĝiĝo de aerfluo, malproksimiĝo de izolinioj (kp. konverĝo)
Do-faktoro: diferenco inter la ekzakta kaj observita altoj de aviadilo
Doktoro = **Harmatano**: vento malhumida en subtropika Nordafriko
Doldrumo (N): zono de ekvatora kalmo kun oftaj ŝtormoj inter la 2 pasataj zonoj (A: doldrums)
Dreni (PV): forigi akvon el grundo per subteraj tuboj
~baseno: regiono kolektanta precipitakvon
~dividiĝo: terena altaĵo inter drenbasenoj (A: watershed)
Drizelo (N) = **nebulpluvo**: densa precipito de etaj gutoj (A: drizzle) (G: Rieseln)
~eto = **montara drizelo**: nebulo portanta nedensajn gutetojn (A: Scotch mist)
Drivi (PV): flosi laŭ puŝo de akva aŭ aera fluo (A: drift)
neĝ~aĵo: amasiĝo de kunblovita neĝo (A: snowdrift)
neĝ~o: aero plena de ŝvebantaj neĝeroj (A: drifting snow)
Drosometro (S) = rosometro (pref.)

E

Ekarto (PV): diferenco inter la ekzakta kaj observita grandoj
~ologio: scienco pri probablo de neekzaktecoj
persona ~o: kutima neekzakteco farata de observisto
~oleĝo = **Leĝo de Gaŭsa distribuo**: reguleco en distribuo
Eĥo (PV): reflekto de sono aŭ radia impulso de distanca objekto
Eklipso (PV): ŝajna malapero de astro
~a vetero: subita fridiĝo pro foriĝo de sunradioj
~aj influoj: dumeklipsaj varioj optikaj, aerpremaj, k.a.
sun~o: kovro de sunfaco per la malhela lundisko
lun~o: eniro de luno en la terombron

Eksikatoro (S): sekigujo kun higroskopaĵoj
Ekzosfero: ekstrema supra atmosfera tavolo, pli ol 800 km alta
Ekspansio (PV): plivastiĝo de gaso pro malpremiĝo aŭ varmiĝo
linia ~o: unudirekta plilongiĝo
volumena ~o: spaca pligrandiĝo
Eksponi (PV): elmeti al influo de eksteraj fortoj
Ekstremoj (PV): maksimumaj kaj minimumaj grandoj de meteoj
lokaj ~oj: ekstremaj observitaĵoj en iu regiono
aerodromaj ~oj: ekstremaj observitaĵoj karakterizaj al iu aviadejo
absolutaj ~oj: longperiode okazantaj ~oj
Ekvatoro (PV): tergloba cirklo egaldistanca inter la polusoj
~a aero = **tropika aero**: venanta el malaltaj latitudoj
~a kalmo = **doldrumo** (N): zono de ventostagno inter la pasataj zonoj
Ekvi-: prefikso pri egaleco
Ekvinokso (PV): dato de taga kaj nokta egaldaŭro.
Ekvivalento (PV): anstataŭebla egalvaloro
~a konstanta vento: balistika meza ventrapido laŭlonge de la trajektorio
~a potenciala temperaturo: balistika meza temperaturo laŭlonge de la trajektorio
Elektro (PV): formo de fizika energio
atmosfera ~o: ~a ŝarĝo en nuboj aŭ atmosferaj tavoloj
precipita ~o: elektra ŝarĝo en falantaj pluveroj
~ometro: ilo por mezuri potencialan diferencon
~oskopo: montrilo de ekzisto de potenciala diferenco
alto~ografo: registrilo de nuba elektra ŝarĝo
~ometeo: fulmo, tondro, k.a.
Elementoj de meteologio = **meteoj**: temperaturo, aerpremo, vento, precipito, humido, nebulo, nubo, k.a.
Elma fajro: intermita senfulma nublumiĝo (A: Et Elm's fire)
Emagramo: termodinamika diagramo pri supraj aertavoloj

Energio (PV): fizika forto kapabla je laboro
~a balanco, transformiĝo, distribuo, ekvacio, k.a.
Entropio (S) : termodinamika grando pri energio
Eosto (N) : kompasa direkto, (kp. oriento); (G : Osten); (A : east)
Erozio (PV): forfrotado de tersurfaco kaŭzata per meteoj
Etezioj: someraj nordaj ventoj ĉe la eosta Mediteraneo
Etrioskopo (S) : termometro por spacradioj, (kp. pirheliometro)
Eŭler-transformigo: matematika procedo
Eŭler-vento : ciklostrofa vento kaŭzata de aera akceliĝo
Evagramo: termodinamika diagramo
Evaporado = elvaporiĝo (pref.)
Evapotranspirado : vaporiĝo de akvo el la tero kaj la vegetacio kune

F

Factavolo: aerpartoj en kontakto kun korposurfaco
Fahrenheit-termoskalo ne estas ofte uzata por scienco
Fali: akcepti pli malgrandan valoron
Falperiodo de barometro: ĝustiga daŭro dum ŝanĝo el klina al vertikala pozicio
Fatamorgano (N): multobla miraĝo videbla en dezerto
Fazo: momenta stato de iu perioda fenomeno, ekz. de angulo, de pozicio
~o luna: perioda aspektoŝanĝo de la luno (A: phase)
Fenologio (N) : scienco pri sezonaj influoj je vivaĵoj (A : phenology)
Fenomeno (PV) : neofte okazanta meteo
Fiduca (N) **punkto** : referpunkto ĉe iu skalo, ekz. 100° C, 760 mm premo, k.a.
~a temperaturo de barometro (N): kompensa senekarta temperaturo ĉe iu difinita premo
Filtri (PV): trafluigi likvon por purigi ĝin
tra~iĝo = vd. perkolato
Firno (N) : neĝo firmiĝinta al glacikernoj (F : névé) A : firn)
Flagnubo : senmova nubo super montpinto ekz. helmnubo
Floti (S) : resti sur akvo ne mergiĝante (A : to float)
~forto (S): vertikala premo de fluidaĵo al objekto (A: buoyancy) (G: Auftrieb)

Flui (PV): samdirekte moviĝi (nur pri fluidaĵoj)
~rapido: fludistanco en unuo de tempo
~kirlo: rotacianta parto de fluo, turbulento
~vojo : samdirekta propago de aera aŭ akva amaso, (kp. trajektorio)
~ego : konstanta telefluo en maro aŭ oceano, ekz. Kuroŝivo, Golfa fluo
~linia movo (S): = lamena fluformo: regula fluvojo flanke de obstaklo (A: streamline)
for~o : dreniĝa volumeno de precipito (A : run off)
Fluida (PV): malsolida, facile fluanta
Fluoreski (PV): kolore lumi dum ekspono al malpli longaj ondoj
Fluso: periodo de tajdo kiam la maro altiĝas (A: flow)
mal~o: periodo de tajdo kiam la maro malaltiĝas (A: ebb)
Foeno: varma deglisa vento (Feno, PV, ne rek.) (G: Föhn)
~efiko : fenomeno kiu kaŭzas sekiĝon de la aero kaj sennubiĝon de la ĉielo
Fortin-barometro: hidrarga barometro kun ĝustigebla nulpunkto
Fosforesko (PV) : postlumiga senkalora elsendo de lumradioj (kp. luminesko)
Foto- : pseŭda prefikso pri lumo aŭ ekspono al lumo
~metro (PV): mezurilo de luma intenso
~telegrafio (PV) : elektraonda bildigo de meteoj kaj fenomenoj
~meteo: optika atmosfera fenomeno
Fourier-serio: matematika prezento de serio de trigonometriaj funkcioj
Frakto- : pseŭda prefikso pri nubdispeciĝo
~stratuso, ~kumuluso, ~nimbuso (vd. skudoj) (A: scuds)
Frekvenco (PV): nombro de fenomenaj cikloj en unu sekundo
Frido (S): fizika stato de subnula temperaturo ĉe normala aerpremo
~a punkto: temperaturo de akva glaciiĝo (A: freezing point)

dinamika ~iĝo: fridiĝo pro aera ekspansio aŭ malpremiĝo
~a fronto: surfaco de atako de malpli varma aera ondo
~a ondo: subita termofalo pro frida aeratako
~a sektoro: parto de ciklono okupata de frida aerfluo
~aj zonoj: terpartoj ĉirkaŭataj de la arktaj cirkloj
sub~iĝinta pluvo: pluvo kun neglaciiĝintaj gutoj de subnula temperaturo
postflua ~a fronto: neĉefa sekvanta aerfluo

Frikcio: frotforto inter aerfluo kaj tersurfaco, aŭ inter diversaj aerfluoj
~a alto, forto, koeficiento, spiralo, rezisto, ktp.

Fronto (S): surtera linio de disiĝo inter diverstermaj aeramasoj
varma ~o: antaŭa surfaco de varma aerfluo
malvarma ~o: antaŭa surfaco de malvarma aerfluo
pasata ~o: fronto inter du subtropikaj anticiklonoj
maskita ~o: fronto ne montrebla en la terma mapdiagramo
skval~o: longa linio de skvaloj
branĉa ~o: fronto sekvanta la ĉefan fronton
intertropika ~o: fronto inter tropika kaj ekvatora aeramasoj (disigas musonon de harmatano en Afriko)
~ogenezo: procedo de formiĝo de du diverstermaj aeramasoj
~olizo: procedo de nuliĝo de fronto

Frosto (PV): vetero kun subnula temperaturo
~a tago: tago kun maksimuma temperaturo de 0° C
kontraŭ~a ŝirmo: rimedo por protekti rikoltojn kontraŭ frosto (hejtado, kovranta fumo k.a.)
disradia ~o (S): frosto kaŭzata de tera fridiĝo (A: radiation frost)
ter~o: grunda glaciiĝo
perma~o (N): konstanta frideco de grundo en tundro
~sanktuloj: St. Bonifacius, St. Gervasius, St. Mammeritius, St. Pankratius
~opunkto: saturiĝa temperaturo de humida aero en kontakto kun glacio (A: frostpoint)

Fulmo (PV): fenomeno de elektra malŝarĝo internuba aŭ inter nubo kaj tero

zigzaga ~o: rompata lumlinio inter nubo kaj tero
stria ~o: rubandaspekta lumlinio
globa ~o: lumanta sfero ŝvebanta en aerfluo
raket~o: raketforma ~o
tavola ~o: senlinia interna lumiĝo de nuboj (A: sheet lightning)
tele~ado: sentondra distanca lumiĝo de nuboj kaj de ĉielo apud horizonto (A: heat lightning)
gvida ~ofrapo: elnuba fulmgvida linio (A: leader stroke)
revena ~ofrapo: kontraŭira fulmlinio (A: return stroke)
~aĵo: **fulmoŝtono** (A: thunderbolt)
~suĉilo: pinta kondukilo de atmosfera elektro teren

Fumo (PV): speco de vapora nebulo kun nebruligita karbopolvo
arkta mar~o: advekcia supermara nebulo

Funelo: parto de tromba kolono
~nubo: nubo ĉe mezo de tornado

Fuzo (N): intermerdiana segmento de 15° da longitudo rilate al najbaraj fuzoj (F: fuseau)

Ĝ

Gaso (PV): aersimila fluida ŝtofo
~ospaco: enhava volumeno de balono

Gaŭso (S): unuo de magneta indukto
~a distribuo: plej ofta, simetria ekartoleĝo

Geo-: pseŭda prefikso pri la tergloba krusto
~dinamika metro: unuo por mezuri geopotencialon (1 gd.m. = 10^5 ergoj)
~terma profundo: grunda profundo de kie temperaturo komencas altiĝi je 1° C
~fiziko: branĉo de fizika scienco pri la terkrusto kaj atmosfero
~sfero: kompleta terkrusto
~magnetismo: magnetismo kaŭzata de elektraj terkurentoj
~strofa vento: ventkomponento kaŭzata de la tera rotacio
ne~strofa vento: ventkomponento influata de gravito
~potencialo: potencialo de pezpovo rilata al marnivelo
~potenciala metro: unuo por mezuri geopotencialon (1 gp.m = 0,98 gd. m.)

Genezo: pseŭda sufikso pri deveno kaj evoluo, ekz. fronto~o, ŝtormo~o, ciklon~o, k.a.
Glacio (PV): akvo solidiĝinta pro frido
~a praepoko: geologia epoko de malalta temperaturo
~kovro: maldika glacitavolo sur grundo (A: icecover)
~tegmento: dika tutakovraĵo de kontinento (A: ice-sheet)
~kerno: eta ~kristalo
~floso: vasta flotanta glacikampo (A: floe) (kp. bankizo)
gruz~o (N): dispeciĝinta glacio (A: frazzle ice)
dis~iĝo (N): ~kreviĝo: printempa dispeciĝo de glacitavolo (A: débacle)
~blinko (N) = **blinko** (N) (pref.): ennuba respeguliĝo de glacio
~monto: vasta flotanta glacibloko (A: iceberg)
~umo: glacitavolo super aviadila surfaco (A: icing)
de~umigo: forigo de glacitavolo de aviadila surfaco (A: deicing)
~iĝinta neĝo = **firno** (N) (A: firn)
~iĝinta roso = **rejfo** (N) (A: rime) (G: Reif)
~iĝinta nebulo = **prujno** (PV) (A: hoar frost)
~nebulo: aero plena de ŝvebantaj glacieretoj (A: icemist)
~prismoj (N): precipito de etaj glacieroj ne disbranĉiĝitaj (A: ice needles)
Glatiso (N): superglaciiĝo de grundo (A: glazed frost) (G: Glatteis)
Glaisher-stativo: stativo por eksponi termometron
Glecero (N): konstanta glacitavolo en valoj inter montoj (G: Gletscher)
~a brizo: malvarma vento sur ~a deklivo
Gliso (N): senfrikcia movo de ia korpo (aeramaso) sur surfaco de alia korpo (aeramaso)
aero~o: klinita fluo de aeramaso supren aŭ malsupren
~a surfaco: surfaco de klinita intermovo de aeramasoj
Glitkalkulilo pilotbalona = **kalkulstango**: aparato por kalkulado de altaj ventrapidoj
Glitskalo de Gold: skalo de termometro fiksita al marnivela barometro
Globfulmo: sferforma koncentriĝo de elektra energio
Golfa fluo: transatlantika marfluego

Goniometro (S): ilo por mezuri klinangulon inter du surfacoj
Grado (PV): dividero de iu aparata skalo
termo~o laŭ Celsius, Réaumur, Fahrenheit, Kelvin
~otago: unuo por komparo de ĉiutaga temperatura variado (A: degree day)
Gradiento (S) (ĝenerala nocio): vario de iu elemento laŭ unuo de longo en difinita direkto
~a vento: vento kiu komplementas la aerpreman venton
vertikala termo~o: temperatura falo per unuo de alto
aerprema ~o: prema falo je 100 km de horizontala distanco
Grafiko (PV): arto reprezenti rilatojn inter grandoj per kurbaj linioj
~aĵo (PV) = diagramo: kurblinio esprimanta rilaton inter fenomenaj ŝanĝoj
Grajlo (PV): maldikgrajna hajlo (G: Frostgraupel)
-grafo: pseŭda sufikso pri registrilo, ekz. tele~o, anemo~o
Gramo: unuo de maso
~okalorio: unuo de kaloro
-gramo: pseŭda sufikso pri diagramo aŭ registrilfolio, ekz. tele~o, radio~o, ema~o, nomo~o
Gravito (PV): tirforto inter materiaj korpoj specife al tera centro aŭ al aliaj ĉielkorpoj
~a energio, ĝustigo, ondo, potencialo, ktp
Gregalo: vento en la Mediteraneo
Grundo (PV): supra tertavolo laŭ ĝiaj kvalitoj por agrokulturo
frida ~o: tersurfaco kun subnula temperaturo
sur~a frosto: falo de temperaturo al 0° C
~ostata indekso: indekso kun 10 numeraj indicoj por diversaj statoj de grundo
Gruzglacio (N): dispeciĝinta glacio (A: frazzle ice)

Ĝ

Ĝenerala (PV): tutampleksa
~a bildo: klimata bildo laŭ vastareaj observaĵoj
~a inferenco: dedukto pri probabla vetera evoluo
~a prognozo: vastarea antaŭdiro pri vetero
~a premŝanĝo: vastarea kresko aŭ falo de premo (A surge)
Ĝustigo: normigo de aparato

H

Haaro: marborda nebulo en Skotlando
Habubo: polvovento en Sudano
Hajlo (PV): precipito de glacieretoj (A: hail)
~ero: peco de hajlo (A: hailstone)
~neĝo (PV) : = **Krupio** (N) : mola hajlo (G : Graupel) (A : soft hail)
Haloo (PV) : lumringo kaŭzata de refrakto de radioj
suna ~o : kolora ĉirkaŭsuna lumringo
luna ~o : blanka ĉirkaŭluna lumringo
Harmatano: malhumida vento en Mezafriko
Harmona analizo: esplorado de vetermapa grafikajo laŭ Fourier
Hazo (N) : polva nebulo kun videblo ĝis malpli ol 1000 metroj (A: haze)
Helio- : pseŭda prefikso pri sunluma radiado
~grafo (S) = sunografo: registrilo de ĉiutaga sunhela daŭro
~grafio (S): telekomunika metodo pere de lumsignaloj
Helmo: frida eosta vento en Kumberlando
Heterosfero : atmosfera tavolo 100 ĝis 800 km alta
Heaviside (Hevisajd) -tavolo = E-tavolo : parto de jonosfero 100 ĝis 225 km alta
Hidro- : pseŭda prefikso pri fluidajo
~metro: ilo por mezuri denson de fluidaĵoj
~metrio (PV): scienco pri mezurado de kvanto de fluidaĵoj
~skopo (S): observilo de mara fundo
~grafio (S): scienco pri stato de maroj
~dinamiko (S): branĉo de fiziko pri fluo de likvaĵoj
~meteo: vetera elemento kaŭzata de aerhumido, ekz. nebulo, pluvo, roso
~logio : scienco pri kvantaj leĝoj en la hidrosfero
~sfero: ekvivalenta akvotavolo en la terkrusto
Hidrarga oscilo de barometro = piŝtonado (A: pumping)
Hieto- : pseŭda prefikso pri precipitaĵoj
~grafo: registrilo de ĉiutaga pluvokvanto
Higro- : pseŭda prefikso pri humido
~grafo (S) : registrilo de aera humido
~metro (PV) : ilo por mezuri aeran rosopunkton kaj humidon
~skopo (PV): indikilo de aerhumido

~skopia akvo : grunda humido ensorbita el la aero
har~metro : mezurilo de humido pere de ensorba harfasko
~termometro = Lambrecht polimetro
Hipso- : pseŭda prefikso pri alteco
~metro (S): ilo por mezuri alton pere de bolgrado de akvo
Homosfero: atmosfera tavolo ĝis 100 km alta kun homogena aera konsisto
Horo (PV): unuo de tempo
~korekto = horĝustigo (A: equation of time)
sidera ~sistemo: preciza horsistemo laŭ stela tempo
fuza ~sistemo : sistemo de loka tempo inter ĉiuj 15° meridianoj
Horizonto (PV) : cirkla limo de videbla tersurfaco
videbla ~o: horizonto observebla de surmara ŝipo
~a subiĝo (S): optika fenomeno; angulo inter horizontalo kaj videbla ~o (A: dip)
~a ŝajnleviĝo: optika fenomeno (A: looming)
Humida (PV) : vaporoza aŭ vaporkovrita (kp. seka)
absoluta ~o: maso de akvovaporo en unuo de aervolumeno
relativa ~o: grado de aera humideco
~a aero: aero kun pli ol 85% de relativa humido
mal~a aero: aero kun malpli ol 60% da humido
~miksa proporcio = **~ozo** : proporcio de akvovaporo al seka aero

I

Incido (PV): falo de lumradio al korpa surfaco
~a angulo: angulo inter lumradio kaj surfaco
Indekso (PV): laŭorda listo aŭ tabelo, detalanta klasifikon
Boforta veter~o: indekso kun indicoj de majuskloj kaj minuskloj
Boforta vent~o: indekso kun numeraj indicoj 0 ĝis 12
~oj konvenciaj de arideco, marondiĝo, geomagnetismo, nebulozeco, aera cirkulado, k.a.
Indico: detalo de indekso, signero
Indiki (PV): precize montri
~ilo: parto de aparato movebla rilate al skalo

~ila ekarto: devio de ĝusta valoro pro malpreciza observo
~ila korekto: ĝustigo de la observita valoro

Infraruĝa: longonda nevidebla parto de lumspektro

Inkremento (N): valorkresko, aldonaĵo

Interfero (S): interago de lumfaskoj

Intermita (PV): periode interrompata

Interpolo (PV): takso de grando inter donitaj grandoj laŭ kalkulo, grafikaĵo aŭ tabelo

Intervalo (PV): intertempo aŭ interspaco

Inversa (PV): kontraŭa

Inversio (S): ŝanĝo de direkto al kontraŭa
surfaca ~o (S): ĉegrunda renversiĝo de temperaturo (A: ground inversion)
vent~o (N): pli ol 90° ŝanĝo de fludirekto inter ĉegrunda vento kaj supra aerfluo

Inundo (PV): subakviĝo de grundo per alta tajdo aŭ rivera superpleniĝo (A: flood)

Irigacio (PV): konduko de akvo al agrokultura kampo

Irizo (PV): delikata koloriĝo pro refrakto de lumo
~aj nuboj: nuboj kun diversforma koloriĝo de la randoj

Izalobaro: egala vario de prema gradiento
~a vento: ventkomponento kaŭzata de premŝanĝo

Izalotermo: egala vario de temperaturo

Izo-: prefikso pri egaleco

Izola nubo: nubo sen kontakto kun alia

IZOGRAMOJ OFTE UZATAJ

Izo anemono:	sama meza ventrapido
Izo anomalo:	sama devio el la mezvaloro
Izo baro:	sama aerpremo
Izo bronto:	sama ektondra tempo
Izo entropo:	sama entropio
Izo feno:	sama ekesto de sezonoj
Izo foto:	sama lumhela potenco
Izo geotermo:	sama surfaca temperaturo
Izo gono:	sama ventodirekto aŭ magneta dekliniĝo
Izo helo:	sama daŭro de sunhelo
Izo hieto:	sama precipito
Izo hipso:	sama geopotencialo
Izo humido:	sama humido
Izo kasmo:	sama ofteco de aŭroroj
Izo keraniko:	sama ofteco de ŝtormoj
Izo kimeno:	sama dumvintra martemperaturo
Izo kiono:	sama nombro de neĝotagoj
Izo klino:	sama magneta subkliniĝo
Izo maro:	sama pluvkvanto
Izo morfo:	sama formo de kristaloj
Izo nefo:	sama nubozeco
Izo ombro:	sama akvovaporiĝo
Izo pekto:	sama glaciiĝo
Izo pikno:	sama denso
Izo pleto:	sama D-faktoro
Izo rosotermo:	sama rosopunkto
Izo stero:	sama aerspaco
Izo tero:	sama dumsomera martemperaturo
Izo tako:	sama malglaciiĝo
Izo talanto:	sama temperatura diferenco ĉiumonate
Izo termo:	sama meztemperaturo
Izo tono:	sama osmoza tensio
Izo tropo:	sama eco en ĉiu direkto
Izo velo:	sama ventrapido

J

Jaro (PV): periodo de ĉirkaŭsuna cirkulado de la tero
kalendara ~o: plennombro da tagoj, 365 aŭ 366
sidera ~o: preciza laŭstela daŭro de tera ĉirkaŭsuna cirkulado
~libro metea: listo de la tutmonda staciaro (F: réseau mondial)

Jono (PV): rapidmova atomparto kun elektra ŝarĝo dum elektra kurento
~osfero: plej supra atmosfera tavolo, 100 ĝis 500 km alta

Ĵ

Ĵiro (N): dekstruma ventoturno (F: Dextrogyre) (A: veering)
mal~o: maldekstruma ventoturno (F: Levogyre) (A: backing)

Ĵulo: unuo de elektra energio

K

Kajto (S): halta senmotora aerodino
~balono: ankrigita, gasplena aerostato kun stabiligiloj
Kalendaro (PV): sistema divido de tempo
~o Gregoria, Julia
rikolta ~o, precipita ~o: specialaj ~oj por agronomoj
Kalkulstango pilotbalona: glitkalkulilo por altaj ventoj
Kalibrigi = **laŭnormigi**: ĝustigi al preciza diametro
Kalino (S): varma nebulo (A: heat mist) (H: calina)
Kalmo (S): kompleta senmoviĝo de aeramasoj (A: calm)
ekvatora ~o = doldrumo (N)
Kaloro (N): varmoenergio kaŭzata per movoj de molekuloj (F: chaleur)
~balanco: termobalanco de kaloro pro advekcio, ekz. ekvilibro de varmo devena el suno kaj tero
latenta ~o: ensorbata aŭ ellasata dum ŝanĝo de stato
latenta fridiĝa ~o: kalorkvanto ensorbata dum fandiĝo de glacio
~metro (S): mezurilo por la specifa kaloro necesa por altigi la temperaturon de likvajo je 1° C
Kalorio: mezurunuo de kaloro
Kamsino: varma vento en Egiptujo
Katabata vento: dekliva descenda vento kaŭzata de konvekcio
Katatermometro (S): mezurilo de kalorperdo kaj ĝia influo je homa sano
Kaŭlo (N): Montpinto kun konstanta glacitegmento (A: cowl)
Kernarko: cirkumzenita haloo, malofte observata
Kew-barometro: portebla barometro
Kinematografio metea: nubobservado pere de malrapida filmado
Kimatologio (S): scienco pri ondoformoj en atmosfero
Kirlo (PV) = **flukirlo**: rotacia fluo (A: eddy)
~ofluo: linio de flukirloj
~ovento: malvasta aerkirliĝo (A: whirlwind)
~a viskeco: kinetika eco de kirloflua aero
Klimato (PV): regiona sumo de veteraj elementoj, laŭ longtempa vidpunkto
~ogramo: grafika prezentado de regiona klimato
~aj zonoj: ekvatora, tropika, moderaj, borealaj, polusaj
al~iĝo (PV): kutimiĝo kaj adaptiĝo al klimataj kondiĉoj

~oterapio: kuracado per klimata influo
~aj indeksoj: klasifikoj de klimato laŭ diversaj aŭtoroj
Klimatologio: branĉo de meteologio, studo pri klimatoj
matematika ~o: studo bazita sur tera solarizo
aeramasa ~o: studo de vastaj aeramasoj
megaterma ~o: scienco pri longperiodaj devioj de klimato
~a atlaso: maparo pri distribuo de klimataj elementoj
Kodo = **leĝaro**: leĝa terminaro (ne rek.)
Kojno de altapremo: langforma alto inter du proksimaj depresioj (A: ridge)
Kolono (PV): longa vertikala formo de iu substanco
akvo~o: akvo levita el marsurfaco per trombo
sablo~o: sablo levita el dezerto per kirlovento
Kompaso (PV): aparato kun magneta indikilo direktita norden
~aj direktoj: norda (N), suda (S), eosta (E), vestra (V)
Kompensigo (PV): ĝustigo de aparato aŭ de grando al normo
Konao: kirla polvovento en Havaja insularo
Kondenso: ŝanĝo el vapora al likva stato
~ajoj nevideblaj (A: occult precipitation) (vd. spurpluvo)
~a kerno: humidokolekta polvero aŭ glaciero
~iĝnivelo = **~iĝpunkto**: temperaturo de kondensiĝo dum adiabata ekspansio
Konstelacio (PV): grupo da steloj
Kontinenteco: stabila mezkontinenta klimato pro malproksimeco al la maro
Konteso (N): kirliĝa nubo super la Etna deklivo (I: Contessa di vento)
Kontraŭ-: prefikso pri kontraŭa agado aŭ influo, ekz. ~frosta, ~venta, k.a. (kp. anti-)
Konvekcio (S): vertikale ascenda aerfluo pro varmiĝo de la suba tersurfaco (kp. advekcio)
~a pluvo: pluvo kaŭzata de ascenda aerfluo
aŭto~o: spontanea vertikala aerfluo
Konvekto (S): propago de kaloro tra likva medio
Konverĝo metea: horizontala interproksimiĝo de aerfluoj aŭ izolinioj (kp. diverĝo)
Konverto (N): transkalkulo de valoro al aliaj unuoj
Korelativo: interrilato de kvantoj kaj observaĵoj
Koriolaj fenomenoj: fenomenoj kaŭzataj de terrotacio,

ekz. ~a akcelo, forto, devio, parametro, k.a.
Korodo (PV) : kemia difektado de metala surfaco
Korono (N): koloraj ringoj pro difraktaj lumradioj (kp. krono)
~a radiado: energio venanta el apudsuna spaco
~a polvo: etaj solideroj ŝvebantaj en kosma spaco
Kosma radiado : radiado ricevata el ekstere de nia planedaro
Krepusko (PV): vespera lumŝanĝa periodo (A: twilight)
~aj radioj: diverĝaj lumradioj el sub la horizonto
~a lumo = ĉiela postlumo
~a arko: arko aperanta dum sunleviĝo je altitudo de 3° aŭ 4°
~aj koloroj: refraktaj koloroj de ĉielo aŭ montpintoj
Kresto = **vertekso** (N): akso de kojno de altaprema regiono en ciklona fronto
Kriologio: scienco pri fridiĝo de likvoj
Krono (PV): ĉirkaŭkapa florringo (ne rek.) (G: Kranz) (kp. korono)
glor~o : aŭreolo de sanktuloj (ne rek.) (A : glory) (nimbo pref.)
Krono- : pseŭda prefikso pri tempo kaj datoj
~ometro: preciza tempomezurilo (A: chronometer)
Krupio (N) = **hajlneĝo** (PV) : mola hajlo (G : Graupel)
Kumuluso (PV): kompakta nubo
Kumulonimbuso: tondra nubo
Kurbo (PV): nerekta linio
~adaptigo: glatigo de grafikaĵo
ŝtorm~iĝo (N): ŝanĝo de direkto de ĉiklona vojo
Kurento (PV): elektrofluo tra kondukilo
teraj ~oj: kurentoj en la terkrusto dum magnetaj ŝtormoj
Kuroŝivo: marfluego en la Japana maro
Kvieto (PV) = kalmo: senmoveco de aeramaso
~a vetero: senvento, ventostagno

L

Labilo (N): nestabila atmosfero kun gradiento pli ol adiabata
Lagrange-transformigo (S): matematika procedo en hidrodinamiko
Lambrecht-polimetro : kombina higro- kaj termometro

Latenta (PV): kaŝita, nevidebla sed ekzistanta
~a nestabilo: kondiĉa nestabilo rilata al alto
~a kaloro: kalorkvanto ensorbata aŭ ellasata dum statoŝanĝo de medio
Latitudo (PV): grada distanco de iu loko al ekvatoro, ekz. alta, meza, mezalta
Lavango (PV): subita falo de amaso de glacio kaj neĝo el monta deklivo
~a vento: loka ventego post okazinta lavango
~a pluvo = **pluvtorento**: subita pluvego (A: cloud burst)
Lazuro (PV) : blua koloro de la ĉielo
Lentoforma nubo (S) : ĉapnubo (A : lenticular cloud)
Lesteo: vento en Madeiro
Levanto: vento en Gibraltaro kaj Kanaria insularo
Leveĉo: vento en Hispanujo
Liflanko (S): ŝirmita flanko de montaro kun malhumida klimato
Liflanka ondaro (S): ŝirmitaj ondoj (A: leewaves)
Likva (PV): flueca, malsolida
supervarmigita ~aĵo : likvaĵo super la vaporiĝa temperaturo
subfridigita ~aĵo : likvaĵo sub la frida temperaturo
Limo (PV): finloko de iu spaco aŭ tempo
~ometro: ilo por mezuri distancon al objekto (A: limit gauge)
~ de videblo : maksimuma distanco de klara observado per ~ometro
Linio de skvaloj = skvalfronto (A : linesquall)
Lito- (N) : pseŭda prefikso pri solidaĵo
~meteoro : meteoro el solidaj polveroj (A : lithometeor)
~sfero : ekvivalenta solida tavolo de la terkrusto
Litro : unuo de volumena enhavo
-izo : pseŭda sufikso pri nuliĝo, ekz. ciklono~o, fronto~o fronto~o
Lizimetro : ilo por mezuri pluvan perkolaton
Logaritma spiralo (PV): matematika kurbo laŭ kiu la ventrapido kreskas kun la alto
-logo : pseŭda sufikso pri scienculo, ekz. geo~o, meteo~o k.a.
Loka (PV): malvastarea
~a horsistemo: tempo uzata en 15° larĝa intermeridiana fuzo
~a klimato: klimato rilata al difinita distrikto

Longitudo (PV): angulo inter loka kaj Grinviĉa meridianoj
Lumo (PV): radiado sentebla per okulo
infraruĝa ~o: nevideblaj longondaj radioj en lumspektro
ultraviola ~o: nevideblaj mallongondaj radioj en lumspektro
superalpa ~o: krepuska lumiĝo de neĝkovritaj montpintoj (G : Alpenglühn).
post~o: postkrepuska lumiĝo de nuboj
~aj makuloj: enĉielaj ŝajnreflektoj de suno (A: sun dogs)
Luminesko: lumelsendo pro kemia reago (kp. fluoresko)
mara ~o: lumelsendo el marsurfaco kaŭzata de mikroorganismoj
Luno (PV): satelito de nia terglobo
~a kalendaro: tempodivido bazita sur la luna cirkulado ĉirkaŭ la terglobo
~a monato: periodo de kompleta cirkulado de la luno videbla el tero
sidera ~periodo : lunperiodo rilata al astraro
sinoda ~periodo: lunperiodo rilata al lunfazoj
~fazoj: novluno, plenluno, lunkvaronoj
~aj perturboj: neregulaĵoj ĉe la cirkulado de la luno
Lustro (N) = jarkvino : 5-jara periodo uzata en meteaj statistikoj (L : lustrum)

M

Maestro: vento en Adriatika maro
Magneto (PV): objekto (peco da ŝtalo) havanta povon altiri feron
~a deklinigo (S): horizontala devio 'D' de la norda direkto
~a subkliniĝo: devio 'S' sub la horizontala direkto de libere movebla magneto
~oforto: horizontala 'H' kaj vertikala 'V' fortoj devenaj de magneto
~ografo: 3-magneta aparato por registri la grandojn D, S, H, V.
~ogramo: registra folio de magnetografo
ter~ismo: fenomeno kaŭzanta tersurfacan ~okampon
~a ŝtormo : tuttera magnetokampa perturbo
~a indekso = ~a karakterizo kun indicoj 0, 1, 2

Makro- : prefikso pri grandeco
~klimatologio: scienco pri vastspacaj klimataj elementoj
Maksimo (PV): preciza esprimo de iu principo
veter~o : proverbo rilata al vetero
Maksimumo: plej granda kvanto aŭ valoro
~kvadrata metodo: matematika procedo por ekarta kompensigo
Makulo: senluma loko sur hela fono
sun~oj: malhelaj kampoj sur sunsurfaco
lum~oj: ŝajnreflektoj en ĉielo de la suno aŭ luno
Maljiro (N): maldekstruma ventoturno (A: backing) (kp. jiro)
Malmultpluvo: nesufiĉo da pluvo por agrokulturo
~a klimato, sezono, periodo, k.a.
Malpuro atmosfera: enaera fumo, planktona polvo (kp. aerosolo)
Malsekaĵo: grunda akvozo
Mamatuso: mamforma nubo
Mamatokumuluso: nubo kun marmoraspekta bazo (A: pocky cloud)
Manometro (PV): ilo por mezuri premon en gaso
Maro (PV) : akvokovrita parto de la terglobo, larĝe ligita kun aliaj akvokovritaj terenoj
~brizo: demara aerfluo
~fluego: konstanta fluo de vastaj akvoamasoj
~temperaturo: temperaturo ĉe la marsurfaco
~bordo: ĉemara terlimo
~onda indekso kun numeraj indicoj 0 ĝis 9, (vd. marondiĝan liston)
~ondiĝo = **svelo** (N): ondiĝo kaŭzata de distanca vento
~nivelo: alto ĉe marsurfaco
~polusa aero = **M.P.A.**: depolusa supermara aerfluo
Mapo (PV): geografia karto
~diagramo : mapo kun surpresita grafikaĵaro de izolinioj
klimatologia ~o: mapo montranta distribuon de iu meteo
Margules-formulo: formulo pri surfaca nekontinuo de frontoj
Marprofunda termometro kaj termografo
Marsden-kvadrato: mapa subdivido de oceana surfaco
Maso (PV): kvanto de materio en korpo
Mateno: komenca parto de tago

~**ruĝo** = **aŭroro:** ĉiela koloriĝo
Mega- : prefikso por miliono aŭ grandeco
~**dino:** unuo de forto egala al unu miliono da dinoj
~**terma klimato:** klimato studata pri la longtempa evoluo de meteoj
Mejlo: unuo de distanco (brita)
mar~o : sesdekono de grado ĉe la ekvatoro
Menisko: kurba surfaco de likvaĵo en tubeto
Meridiano (PV): ĉefa cirklo sur terglobo tra la polusoj
Merkatora projekcio: mapdesegna metodo laŭ Merkator
Meteo (N) : atmosfera elemento aŭ fenomeno rilata al klimato kaj vetero ekz. humido, nubo, vento
~**averto** : prognozo pri danĝera vetersituacio
~**bulteno** : perioda veterprognozo
~**grafo** : registrilo de iu ajn meteo
~**gramo** (S) : desegnaĵo de veterevoluo ĉe iu stacio (G : Meteogramm)
~**logo** : spertulo pri atmosferaj fenomenoj kaj la vetero
~**stacio** : oficiala observejo de meteaj fenomenoj (F: meteo)
Meteologio : scienco pri atmosferaj fenomenoj kaj elementoj
aeronaŭtika ~o (S): branĉo de ~o aplikata al aviado
dinamika ~o (S): branĉo de ~o pri aermovaj fenomenoj
eksperimenta ~o: branĉo de ~o uzanta laboratoriajn metodojn
sinoptika ~o: vastspaca studo de meteaj fenomenoj okazantaj samtempe
Meteoro: sablero aŭ ŝtono vaganta tra interspaco de nia planedaro
~**ŝtono** (PV) = **aerolito** : mondspaca korpo falinta teren (A : meteorite)
Metro (PV): unuo de longo
dinamika ~o : unuo egalvalora al 10^5 ergoj
geopotenciala ~o : energio de masunuo falanta unu metron ĉe marnivelo = 0,98 gd.m.
-metro (PV) : pseŭda sufikso pri mezurilo, ekz. mano~o, termo~o, k.a.
Mezo (PV): punkto egaldistanca de la ekstremaĵoj
~**kvadrata ekarto:** mezumo por devioj ĉe ekarto-kalkulado
~**klimatologio** : scienco pri lokaj meteaj kondiĉoj

~**a tempo:** egaligita loka horsistemo
~**osfero:** aertavolo inter 40 kaj 80 km alta
~**opaŭzo:** supra limo de ~osfero
Mezumo = **averaĝo:** vd. mezkvadrata ekarto
Mezanto (L): duonsumo de maksimuma kaj minimuma valoroj (A: median)
Mikro- : prefikso por milionono aŭ malgrandeco
~**skopo:** aparato ebliganta observadon de etaj korpoj
~**klimato** : klimata modifo en malvasta specifa spaco
~**klimatologio:** laboratoriaj observadoj sur malvastaj spacoj
~**baro:** milono de milibaro
~**barografo:** registrilo de etaj premŝanĝoj
~**sismoj:** kontinuaj etaj tertremoj
Milibaro: unuo de atmosfera premo = 0.75 mm Hg, simb. "mb"
Minimumo: malplej alta valoro de iu grando
~**o metea** : regiono okupita de sistemo de malaltapremo
Minimumkvadrata regulo: matematika metodo pri kalkulado kun ekartoj
Miraĝo: vidiluzia fenomeno pro luma refrakto dum ĝia paso tra nehomogena aertavolo
Mistralo (PV): malvarma vento en suda Francujo
Modvaloro: plej ofte okazanta grando
Molo (N): specifa molekula pezo
Monato (PV): tempa periodo, dekduono de jaro
kalendara ~o: plentaga periodo, 28 ĝis 31 tagoj
sinoda ~o: observebla preciza periodo inter du nov-lunaj fazoj, proksimume 29½ tagoj
sidera ~o: turniĝperiodo de luno rilate al astraro proksimume 27⅓ tagoj
Monda Meteologia Organizo (M.M.O.): apartenanta al U.N.O.
Morsa signaro: telekomunika alfabeto el strekoj kaj punktoj, laŭ Morse
Musono (PV) : ventego en Azio kies direkto ŝanĝiĝas laŭ sezonoj (Monsumo, S, ne rek.)
~**a pluvo,** klimato, nubo, vento, k.a.

N

Nadiro (PV): ĉielcentro de la kontraŭobserva hemisfero
Nebulo (PV) : atmosfero kun ŝvebantaj akvogutetoj (A :

fog)
malseka ~o = brumo (S) : nebulo akvoza pro subfridiĝo (A: mist) (G: Dunst)
advekcia ~o : nebulo kaŭzita de varma aerfluo en malvarman regionon
disradia ~o : nebulo kaŭzita de nokta malvarmiĝo de grundo
glaci~o : atmosfero kun ŝvebantaj glacieretoj (A : ice mist)
~pluvo = drizelo (N) : etguta precipito (A : drizzle)
~arko = Bouguer haloo: blanka ĉielarko (A: fog bow)
~numero (N) : indico por nebulo laŭ ĝia diafaneco (A : nebule)
~a tago : tago kun malklara aero, videblo ĝis 1 km
~genezo kaj ~olizo: formiĝo kaj malapero de nebulo
indekso de ~eco: kvalifiko de nebuloj laŭ indicoj 3f ĝis 8f

Neĝo (PV) : precipito de floketaj glacikristaloj (F : neige)
~kristaloj = neĝeroj: sesangulaj branĉitaj glaciformajoj
~odrivo : aero plena de ŝvebantaj neĝeroj (A : snow drift)
~rulaĵoj : moviĝantaj ~amasoj (A : snow rollers)
~drivaĵo : ~amasiĝo super malebena grundo (A : snow lying)
~olimo : cirkonferenco de neĝkovrita regiono
~oŝtormo = Blizardo (N) : forta neĝofalo kun vento
~ometro = nivometro: ilo por mezuri la dikecon de neĝtavolo
~otago: tago kun daŭra neĝofalo
~pluvo = slito (N) : pluvo kaj neĝo kune falantaj (A : sleet)

Nefo- : pseŭda prefikso pri nubo
~skopo (S): montrilo de nubvoja direkto kaj angulrapido
~metro (S): ilo por mezuri nubrapidon kaj kvanton

Neŭtra punkto: loko de ĉielo kie reflektita sunlumo ne estas polarizita

Nigrampola termometro = solariza termometro

Nimbo: difraktaj lumringoj en nebulo (Glorkrono, ne rek.) (A: glory)

Nimbostratuso : mezalta unuforma pluvnubo (Nimbuso, PV, ne plu uzata)

Nipher-ŝirmilo: ventŝirmilo de pluvometro

Nitrogeno : gasa komponento de aero

Nivo- : pseŭda prefikso pri neĝo
~metro (S) = neĝometro

Nivelo (PV): horizontala ebeno (A: level)
~linioj = izohipsoj

Nodo (S): unuo de ŝipvetura rapido, po marmejlo en horo

Nokto (PV): malhela periodo de diurno
~a radiado : konstanta malforta aŭroro

Nomogramo : kalkulhelpa diagramo

Normo (PV): konsentita grando por fari komparojn
~a atmosfero: teoria atmosfero kun ĉiuj normaj kvalitoj
~a ekartoleĝo: matematika formulo pri ekartoj
~a devio = ekarto: devio kalkulita per konvencia metodo
~a tempo = loka meza horsistemo
laŭ~igo (S) = **kalibrigo** : ĝustigo de aparato

Nortero : vento en Texas kaj Centra Ameriko (A : norther) (Hisp : norte)

Nubo (PV): videbla amasiĝo de densa nebulo en supra aero
~aj tipoj: ĉefaj karakterizoj de nuboj
~aj specoj : specoj de nuboj laŭ formo, strukturo kaj grando
~aj varioj: varioj de nuboj laŭ travideblo kaj makroskopa elemento
~lumiĝo: elnuba radiado
~enŝprucigo : injekto de etaj kristaloj en nubon por pluvinstigo (A: seeding)
~reflektoro: lampo ĵetanta fortan lumfaskon al nubbazo
~ŝvelaĵo (S): branĉa nuboparto, aperanta pro aera nestabilo
~eĥo: nuba reflekto de radiaj ondoj
plen~a tago aŭ ĉielo : tago kun nubtego de indico 8/8 (A: overcast sky)
~oza ĉielo : ĉielo mezgrade nubkovrita

Nubtega indekso de Bofort: klasifiko de nubkovriĝo per frakciaj indicoj 1/8 ĝis 8/8

Nukleo de glaciiĝo: polvero kolektanta aerhumidon

Numera kvanto = skalaro (S): sendirekta grando

Objektiva prognozado, farata laŭ fiksa numera regulo
Observi (PV): atente rigardi por esploradi per aŭ sen instrumentoj
veter~a flugo: specifa flugo de aviadilo kun registriloj
veter~a ŝipo: oceana meteostacio
sol~isto: ununura meteologo ĉe stacio
Oceano (PV): vasta marsurfaco sur terglobo
~a fluego: daŭra kaj vasta akvofluo en oceano
~a veterŝipo: ŝipstacio ekipita por veterobservado
~ografio (PV): scienco pri oceanaj fenomenoj
Okcidento: landoj kuŝantaj vestre de Azio (kp. vestro)
Okluso (S): levigo de varma aero per malvarma fronto sekvanta ĝin (kp. sekluso)
Oksigeno : gasa komponento de aero
Ombro (PV) : spaco ŝirmita de lumo
ter~o : malluma konuso en spaco konstraŭsune de la terglobo
en~a temperaturo : temperaturo de termometro ŝirmita kontraŭ lumo
Ondo (PV): perioda oscilo de akvosurfaco aŭ aeramaso
~olongo (S): distanco inter du samfazaj punktoj de ondo, simb. 'X'
~amplitudo: duondistanco inter ekstremaj pozicioj
~rapido: tempa intervalo inter du samaj fazoj de ondo
~okresto = **~vertekso:** plej supra punkto de ondo
~otrogo: plej malsupra punkto de ondo
~a kurblinio = ~forma grafikaĵo (laŭ y = sin x)
Optiko (PV): branĉo de fiziko pri lumaj fenomenoj
~aj fenomenoj: ĉiellazuro, haloo, korono, aŭroro, ĉielarko, k.a.
Oriento (PV): Aziaj landoj kuŝantaj eoste de Eŭropo (kp. eosto)
~a kulturo, lingvo, popolo, k.a.
Orientiĝi (PV): determini la sekvatan direkton
Orografia vento: vento influata de lokaj montformoj
~a konverĝo, okluso, nubo, ciklongenezo, k.a.
Ozono (PV) : alotropa formo de oksigeno en aero
~ometro: mezurilo de ozonozo pere de fotoelektra ĉelo
~osfero: atmosfera tavolo kun plej granda ozonhavo (12 ĝis 18 km alta)
-oza (S) : sufikso pri enhavo, ekz. saloza, vaporoza, ktp.

Pakiso (N): dispeciĝita glacitavolo (A: pack ice)
Paleo- : pseŭda prefikso pri praepoko
~klimatologio: studo pri klimato en praepokoj
Paliuso (N): pluva vuala nubo super nimbostratuso (L: palium)
Pampero: ventego en Urugvajo
Paralakso (S): ŝajna ŝanĝo de pozicio de objekto
~a ekarto: eraro pro oblikva observado de indikilo
Parametro (PV): konstanta grando ĉe variantoj
Parahelio (S): apudsuna lummakulo
~a haloo: horizontala ĉielringo tra la suna altitudo
Parantihelio (S) : kontraŭsuna lummakulo
Paraseleno (S): apudluna lummakulo
~a haloo: horizontala ĉielringo tra la luna altitudo
Parantiseleno (S): kontraŭluna lummakulo
Pasatoj (N): regulaj ventoj blovantaj en tropikaj zonoj al ekvatoro de NE — norde, kaj de SE — sude de la ekvatoro (trado, PV, ne rek.) (G : Passaten)
~a regiono, limo, zono, pluvo, tavolo, nuboj k.t.p.
kontraŭ~o: vento super pasato blovanta en kontraŭa direkto al ĝi
-paŭzo : pseŭda sufikso pri divida surfaco inter atmosferaj tavoloj, ekz. trop~o, strato~o, k.a.
Perihelio: punkto ĉe tera orbito plej proksima al la suno
Periodo (PV): tempodaŭro, nombro da sinsekvaj tagoj
~eco: regula tempa variado
~ogramo de Schuster: statistika metodo por difini ~ajn variojn
Perkolato (S): penetrado de surfaca akvo en grundon (A: percolation)
Permafrosto (N) : daŭra frosteco de grundo
Persistemo: longdaŭra ekzisto de fenomeno
Persona ekarto: ripeta neprecizo de iu observisto
Perturbo (PV): rompo de reguleco de fenomeno
mar~oj: neregulaj ondiĝoj
atmosferaj ~oj (S) : neregulaj aerfluoj
radio~oj: ĝenaj bruoj dum radiodisaŭdigo (A: atmospherics) (atmosferaĵoj, S, ne rek.)
akvaj ~oj: kirliĝo de akvo kies flurapido superas certan gradon
Pikno- : pseŭda prefikso pri likvodenso

~ometro (S) : ilo por mezuri likvodenson

Pileuso (N) = ĉapnubo : kapuĉoforma nubo super kumuluso (L : pileus)

Pilotbalono: libera baloneto por esplorado de supraj atmosferaj tavoloj

Piranometro : speco de pirheliometro por mezuri ĉielan radiadon

Pirgeometro (S): ilo por mezuri noktan terradiadon

Pirheliometro (S) : ilo por mezuri rektan sunradiadon

Piŝtonado: hidrarga oscilo en barometro

Pitota tubo: tubforma rapidometro uzata ĉe aviadilo

Planktono (S) : mikroorganismoj ŝvebantaj en aero kaj en maro

Pliaĵo = **inkremento:** pligrandiĝo de grando

Pluvo (PV): precipito de akvogutoj (F: pluie)

~eto: etguta pluvo

~ometro: ilo por mezuri precipitaĵan kvanton (G: Pluviometer)

~ografo: registrilo de nivelo en akvokolekta tubo

~arko: ĉielarko okazanta pro lumrefrakto (A: rainbow)

~ostriaro: striaro en luma spektro pro aera humido (A: rainbands)

~instigo : pluvfarado pere de nubŝprucigo per arĝentajodidaj kristaloj

~okvanto ĝenerala, regiona, perioda, k.a.

~torento: subita pluvego kun tondro (A: cloud burst)

nebul~o (S) = drizelo (N) : pluvo de maldikaj pluveroj

neĝo~o = **slito** (N) : precipito de malseka neĝo (A : sleet)

sango~o : ruĝsabloza ~o

~manka sezono: periodo de pli ol 15 tagoj sen pluvo (A: drought)

spur~o : precipito nemezurebla pro ĝia malgranda kvanto

~ŝirmita areo : malmultpluva regiono ĉeflanka de montaro

fridigita ~o : pluvogutoj de subnula temperaturo

~kolekta baseno : dreniĝareo ĉirkaŭita de altaĵoj

~kolekta dividiĝo: altaĵo inter drenareoj

~a sezono: sezono de pluvo en tropikaj regionoj

~a tago: diurno kun pli ol 0.2 mm da pluvo

~a periodo: 15 sinsekvaj pluvaj tagoj

~erometro: ilo por mezuri grandon de gutetoj

orografia ~o : pluvo kaŭzata de ascenda humida aerfluo

~guto = ~ero

Polarizo (PV): orientado de lumondoj kiu kaŭzas refrakton aŭ reflekton de ĉielaj lumradioj en sola ebeno

~oskopo: indikilo de luma polarizo

~ometro: ilo por mezuri lokan polarizan proporcion (A: polarimeter)

Polimetro de Lambrecht = higrometro kun termometro

Politropa atmosfero : atmosfero kun teorie rektlinia termofelo laŭ alto

Polvo (PV): sableroj kaj malpuraĵoj en la atmosfero

~ometro (= konimetro, S, ne rek.): nombrilo de polveroj en unuo de aera volumeno

~oŝtormo : maldikgrajna sabloŝtormo (A : dust storm)

~a trombo: konvekcia kirlovento super dezerto (A: dust devil)

Poluso : ekstrema fino de la terakso (norda, suda) aŭ de iu alia rimarkinda punkto

~a aerfluo : frida aeramaso venanta el norda regiono

~a jaro: konsentita tempo por polusa esplorado

~a fronto: linio de termoŝanĝo inter polusa kaj tropika aerfluo

~mara aerfluo: aerfluo venanta supermare el poluso

sud~a kontinento = Antarktiko

~aj cirkloj: norda kaj suda cirkloj je 67° de latitudo

Poniento (S): vento en Gibraltaro

Potencialo (PV): laŭpozicia mezuro de latenta energio

~a temperaturo: temperaturo kiu okazas dum adiabata premvario

Precipito (PV) : nesolvebla komponaĵo en likvaĵo kiu amasiĝas funde (fizika nocio)

metea ~o: kondensaĵo de akvo en atmosfero

~aĵoj: akvoelementoj falantaj el nuboj

~akvo: ekvivalenta akvotavolo de la suma precipito

~aĵa elektro: elektra ŝarĝo en guteroj

instigita ~aĵo: precipitaĵo artefarita pere de nubenŝprucigo

~orozio: cirkla diagramo de ~oj

Preciza (PV): detale determinita, tute ĝusta

~a mezuro: mezuro kun antaŭe difinita ekarto

Premo metea: pezo de aerkolono super unuo de surfaco

atmosfera ~o: aerpremo ĉe marnivelo, 1013 mb

alta~o = alto (uzenda mallongigo) : regiono de anti-

ciklono (A: high)
malalta~o = malalto (uzenda mallongigo): depresio, regiono de ciklono (A: low)
~gradiento: premfalo kalkulita je certa distanco kaj direkto
ĝenerala ~ŝanĝo: vastarea premfalo (A: surge)
Printempo: jara sezono inter vintro kaj somero
Probabla ekarto: speciale difinita meza ekarto el nombro da observajoj
Prognozo (PV): antaŭdiro laŭ probablaj kondiĉoj, avizo
veter~o: antaŭdiro de veterstato
post~o: du aŭ tritaga ~o
sezona ~o: longperioda ~o por pli ol 7 tagoj
solobserva ~o: antaŭdiro fare de sola observisto
Prognostiko: kolekto de vetermaksimoj (A: weather lore)
Projekcio (PV): mapdesegna metodo, ekz. Merkatora, ortomorfa, stereografa, k.a.
Prokrasto: memĝustiĝa tempo de aparato (A: lag)
Prujno (PV): mola kovraĵo de glaciiĝinta nebulo (A: hoar frost)
~ofadenoj: glacikristalaj prujneroj
Pseŭda (PV): falsa, ŝajna
~oadiabato: satura adiabato
~ociruso = ambosnubo
~otajdoj = sejŝoj (N): nivelŝanĝoj okazantaj ĉe lagoj, ekz. la Ĝeneva (A: Saiche)
Psikro-: pseŭda prefikso pri humido
~metro (S): higrometro kun duampola termometro (A: hygrodeik)
~metro enspira: psikrometro kun enspirilo
Pura (PV): sen iu materia aldono
atmosfera mal~o: fumo kaj polveroj en la aero
Purgo: vintra ventego, kun neĝo, en Rusujo
Purpura lumo (PV): krepuska ĉiellumo

R

Radaro = **radiobirilo** (pref.): ilo por determini direkton kaj distancon de objekto
Radio (PV): rektlinia propago de elektromagneta energio (A: ray)
~ado atmosfera, difuza, polariza, altonda, k.a.
ĉirkaŭsuna ~ado (S): energielsendo de suno al spaco

~a nebulo, frosto, vetero: meteoj kaŭzataj pro tera fridiĝo
eltera ~ado: radiado kaŭzanta perdon de tera varmo
kosma ~ado: radiado ricevata el eksterlera spaco
~aktiva (S): emananta radiumajn korpusklojn
Radio-: pseŭda prefikso pri elektromagneta ondpropago
~fotografio = **~bildigo**: radiotranssendo de faksimiloj
~birilo (S): aparato por serĉado de direkto kaj distanco de ŝtormoj aŭ de telegrafaj dissendoj
~astronomio: studo de steloj per esplorado de diversaj radioj
~meteologio: studo de vetero per radio
~sondilo = **meteografo**: libera meteoesplora balono kun radioaparato (A: radio sondes)
~sondaĵoj: serio de mesaĝoj elsendataj dum esplora flugo (A: radio sondages)
~eĥado: perradia birado por direkto kaj distanco de objekto (A: radar)
Rafalo (N) = ventofrapo: aerblovo rapide fluktuanta pro tera frikcio (A: gust) (F: rafale)
Rayleigh (Rejli) **-difuzo**: lumdifuzo per aermolekuloj (A: Rayleigh scattering)
Rebato (S): vento sur Lago de Ĝenevo
Redukto almarnivela: ĝustiga transformigo de barometraj observaĵoj
Reflekto (PV): respeguliĝo de lumradioj de korpa surfaco
Refluo (S) = **malfluso** (pref.): forflua mara tajdo (A: ebb)
Refrakto atmosfera (PV): direktoŝanĝo de lumradioj pasantaj la atmosferon
~aj fenomenoj: miraĝo, haloo, pluvarko k.a.
Registra balono: libera, kaŭĉuka baloneto kun meteaj registriloj
Regresia ekvacio: linea interrilato inter du aŭ pluraj grandoj
Rejfo (N): firma kovraĵo de glaciiĝinta roso (G. Reif) (A: silver thaw = rime)
Rekurbiĝo: direktoŝanĝo de tropika ĉiklono
Renverso (N): pli ol 90° da diferenco de fludirekto inter la supra kaj malsupra aeramasoj
Réseau mondial: mondreto de meteostacioj
Réseau mondial: metea internacia jarlibro
Reŝabaro: vento en Kurdistano
Revenfrapo: kontraŭira branĉeto de fulmolinio

Reynolds-nombro: koeficiento de turbulento en viskec fluidaĵo
Reziduo: diferenco inter observita kaj kalkulita valoro.
Rezultanto: geometria sumo de vektoroj
Richardson-nombro: aerodinamika konstanto
Rikoltvetero: vetero rilata al agrokulturo
~a stacio : studejo de agrometeaj elementoj
Roso (PV): surgrunda malsekaĵo pro nokta kondensiĝo
~ero : akvoguto estiĝanta nokte sur planto
~lageto: altmonta lago retenanta akvon eĉ dum daŭra senpluveco
~opunkto: vaporsaturiĝa temperaturo en kontakto kun akvo (A: dew point)
~ometro: ilo por mezuri kvanton de rosa precipitaĵo (Drosometro, S, ne rek.)
Rossby-diagramo: aerologia diagramo pri humido kaj premo
Ruli (PV):
~kumuluso: stratokumuluso
~nubo = **arkuso**: arko de nuboj (A: roll cloud)
neĝ~aĵoj : moviĝantaj neĝocilindroj
Rutino (PV): kutima procedo

S

Sablo (PV) : malgrandaj grajnoj de kvarco
~ŝtormo : dikgrajna polvoŝtormo
~kirlo: kirlovento super dezerto (A: dust devil)
Salo (PV) : kemia kombinaĵo de acido kun bazo
mara ~ozeco: salenhavo en akvo ĉe marsurfaco
Sastrugoj (N): neĝondegoj sur glaĉero
Saturo (PV): maksimuma vaporpremo je iu temperaturo de aero
~a deficito: diferenco inter premoj observata kaj satura
super~o: saturo pli alta ol la norma maksimumo
Schuster-periodogramo: statistika metodo por difini periodajn variojn
Scintilo (S): trembrilo de astroj
Sejŝoj (N): pseŭdotajdoj sur lagoj, ekz. sur la Geneva lago
Sejstano: ventego en Persujo
Seka (PV): ne enhavanta akvon, (kp. humida)
grunda mal~aĵo: akvozo de la grundo, perkolita akvo

instigita ~igo: laŭvola forigo de grunda akvozo (A: exciccation)
for~iĝo : daŭra perdo de akvozo, dreniĝo (A : desiccation)
seka kaj malseka ampoloj de la psikrometro
Sekluso (S) : envolvo ĉe grundo de varma aero per malvarma aero (vd. okluso)
Sekulara vario: longperioda (centjara) veterŝanĝo
~a tendenco: longperioda inklino ŝanĝiĝi
Selo interciklona : malaltapremo inter ciklonoj (A : col) (G. Sattel)
Serejno (S): precipitaĵeto el sennuba ĉielo (G: Serein)
Senventeco (S) = kalmo (N)
Serena (PV): hela sennuba kaj senventa, ekz. ~a vetero, ~a tago (A : fine day)
subtropika ~o = kalma zono (A : horse latitude)
Sezono (PV): laŭtemperatura jarperiodo
Sferikoj (N): radiobiraj ŝtorminformoj (A: sferics)
Sidera (S): stelrilata, ekz. ~a tempo, horsistemo, horloĝo,
Signalo (PV) : telekomunika signo por transsendi sciigon k.a.
Signaro metea: interkonsentita telekomunika simbolaro
Signaro de Morse: telekomunika alfabeto formita el strekoj kaj punktoj
Simboloj meteaj: internacie akceptitaj etaj desegnaĵoj por meteaj ecoj
Simpiesometro: speco de barometro
Simuno (N) : nedaŭra sufoka polvovento en Arabujo
Sinoptiko (S): kolektado de samtempaj tutmondaj observaĵoj
~a periodo: interkonsentita tempo de observoj
~a stacio: observejo en la sinoptika reto
~a meteologio: scienco pri tutmondaj kaj samtempaj observadoj
Siroko (PV) : varma suda vento en Nordafriko kaj Mezoriento
Sismo (PV) = **tertremo** : rapida oscilo de terkrusto
~ografo: registrilo de sismaj osciloj
mikro~oj: etaj sismoj ĉiam observeblaj
Situo de meteostacio: geografia pozicio de observejo
Skalo (PV): gradlinio de instrumento
termometra ~o de Réaumur, Celsius, Fahrenheit, Kelvin

tricentgrada ~o: termoskalo por mezuri absolutan temperaturon laŭ Kelvin
Skalaro (S): sendirekta grando
-skopo : pseŭda sufikso pri montrilo aŭ observilo, ekz. teleskopo
Skvalo : nedaŭra ventofrapo kun aŭ sen pluvo (G : Bö) (A: squall)
~nazo (S): subita direktoŝanĝo en barogramo (F: crochet de grain)
~fronto : longa linio de antaŭeniĝantaj skvaloj (A : line squall)
~nubo = kumulonimbuso
burka ~o : skvalo kun fulmo kaj tondro
Skudoj (N) = fraktostratusoj: rapidmovaj nubpecoj (A: scuds)
Slito (N): pluvo kaj neĝo kune falantaj (A: sleet)
Solano : varmega eosta vento en Hispanujo
Solarizo (N): ensorbo de suna energio (A: Insolation)
~ografo = **sunografo**: registrilo de sunradia daŭro kaj potenco
~ometro: ilo por mezuri sunradian energion falantan sur unuo de surfaco (A: solarimeter)
~a termometro: nigrampola termometro
~a klimato: klimato influata sole per suna energielsendo
~a konstanto: energio ricevata ĉiutage el suno sur unuo de tersurfaco
Solenojdo (S): aerkolono inter 2 izobaraj kaj 2 izoteraj surfacoj (A: solenoid)
Solstico (PV): dato de plej alta aŭ malalta sundeklino
Somero (PV): varma jarsezono
~ de St. Luko : somero je 18a de Oktobro
~o de St. Marteno : somero je 11a de Novembro
pseŭdo~o: varma post~a sezono (A: Indian summer)
Sondo (PV): prova esplorado de supra atmosfero kun posta detaligo
~ilo: balono, aviadilo, raketo aŭ kajto kun registriloj
~balono: balono 1.2 ĝis 2.0 m diametre kun subpendigita registrilo (F: ballon sonde)
Sorbo (PV) : ensuĉo de fluaĵo
atmosfera en~o: perdo de sunradia energio dum ĝia paso tra la atmosfero
Spektro: multkolora bildo de difrakta lumfasko

~oskopo: montrilo de kolora strio de lumradioj
~ometro: ilo por mezuri spektran absorbon en aera vaporo
~aj nevideblaj radioj: infraruĝaj kaj ultraviolaj radioj
Sporada (PV) : nedaŭra kaj ripeta : ekz. ~a veterŝanĝo, sunbrilo, pluvo k.a.
Spurpluvo : etguta precipitaĵo ne atinganta teron (vidu : virgalo) (G : Spur)
Stabilo: ekvilibra stato de la atmosfero kiam vertikala termogradiento estas ne pli ol adiabata
ne~o: termogradiento superanta adiabatan
absoluta ~o: stabilo nerilata al aera saturo
Stacio metea: oficialigita observejo de veterelementoj
internacia ~reto: tutmonde distribuitaj observejoj (F: réseau mondial)
~a indico: kvinlitera simbolo de ĉiu ajn observejo
Stagno (PV): senflua restado
~anta akvo: senflua akvosurfaco en marĉo
vento~o: senventeco, (vd. kalmo)
Stato (PV): maniero de estado de ĉielo, maro, grundo, k.a.
Statoskopo: montrilo de aerpremaj ŝanĝoj
Statistiko: listigo de kolektitaj ciferaj informoj kaj ilia scienca perlaboro
Stephan-leĝo: leĝo pri disradiado
Stephenson termometra ŝirmilo: norma protekto de termometro kontraŭ senpera sunradiado
Stepo (PV): senarba ebena grandskala herbejo en Siberio kaj Ukrajno
Strato- : pseŭda prefikso pri mezalto
~sfero: atmosfera tavolo inter 10 kaj 40 km alta
~paŭzo : divido inter strato- kaj mezosfero 40 km alta
Stratuso (PV) : malalta tavola nubo
Stratokumuluso: vuala sterna nubo
Stuve-diagramo: interrilato inter temperaturo kaj premo
Subsido: malsupreniĝo de aeramaso sen horizontala movo
Sublimado (PV): senpera ŝanĝo el solida al vapora stato
Subtropika zono, aero, altapremo, k.a.
Suestadoj (N): ventegoj en La Plata
Sulko ciklona: linio de malalto tra la ciklona centro (A: trough)
Sumatranso (S) : skvalo en Malako

Suno (PV): centra astro de nia planedaro
~brilo, ~lumo, ~spektro, ktp
~helo: tempo kiam estas videbla ombro
~leviĝo, ~subiĝo : krepuskaj periodoj
~radia termometro = solarizometro: nigrampola termometro
~ografo = **heliografo**: registrilo de sunbrila daŭro
~kolono: lumreflekta fenomeno super la suno
~makuloj: malhelaj kampoj sur la sunsurfaco (A: sunspots)
~makulaj numeroj de Wolf : karakteriza indekso de periodeco de sunmakuloj
~altitudo: angulo de suna pozicio super la horizonto
ĉirkaŭ~a korono: lumanta zono ĉirkaŭ la suno videbla dum eklipso
~umi: eksponi al sunradioj (kp. solarizo)
Surfaco (PV): supraĵo de korpo
~a nekontinuo : ŝanĝiĝo de regulaj aerkondiĉoj
~o izobara, ~o izotera
~o deglisa: ~o de descenda aerfluo
~a inversio: ĉegrunda temperaturkresko laŭ alto
subsida ~o: surfaco de malsupreniĝo sen vento
Svelo (N) : mara ondiĝo kaŭzita de distanca vento

S

Ŝajnleviĝo: optika altiĝo de la horizonto aŭ objektoj
Ŝamalo: somera vento en Irako
Ŝaŭro (N): nedaŭra precipito el konvekcia nubo (G: Schauer) (A: shower)
nestabila ~o = pasanta ~o: kaŭzata de eltera radiado
Ŝinuko (N): varma vento en Rocky Montaro
Ŝprucigo (PV) : disĵeto en nubon de glacieretoj aŭ arĝentajodido por instigi precipiton
~vento: horizontala rapidega altnivela vento (A: jet stream)
Ŝtormo (PV): forta atmosfera perturbo
~okulo : centra kvieta areo de tropika ŝtormo
~centro: regiono de oftaj ŝtormogenezoj
~konuso = anemometro: ŝtormaverta maniko super havenoj
~sistemo: vastspaca aeramasa cirkulado
~oleĝoj: reguloj por eviti danĝerojn de tropikĉiklonoj
~averto: avizo pri danĝera vetero

~birado : ~lokalizo de ŝtormo per radio
kirlo~o : tropika ĉiklono (A : revolving storm)
~kurbiĝo: deviigo de ~a direkto
~ovojo: longdistanca ~propago (kp. trajektorio)

T

Tago: luma parto de diurno
meza suna ~o: meza periodo de kompleta tera rotacio rilate al suno
sidera ~o: laŭstela periodo de tera rotacio
klara ~o : tago kun nubkovro de indico ĝis 2/8
~iĝo: lumiĝo antaŭ la sunleviĝo (A: dawn)
~deko : periodo ofte uzata en metea statistiko (A : decade)
Tagnokto (ne rek.) (vd. diurno)
Tajdo (PV): regula alterna nivelŝanĝo de maro ĉe la marbordo : ~o alta, malalta, granda, malgranda, novluna, mezluna, k.a.
atmosfera ~o: eta aera premŝanĝo kun duontaga periodeco
Tavolo (PV): vastarea horizontala aeramaso super la terglobo
-Heaviside~o (S) : atmosfera ~o 100 ĝis 225 km alta
Tefigramo : diagramo de atmosferaj kvalitoj en supraj tavoloj
Tele- : prefikso pri granddistanca ago
~meteografo (S): aŭtomata distanca veterstacio
~metro (PV): ilo por mezuri distancon de objekto
~indikilo (S): mekanika distanca informilo pri temperaturo, vento, ktp
~skopo (PV): optika ilo por observi astrojn
~vizio (S) = televida sistemo
Tempo (PV):
loka ~o = **fuza horsistemo**: laŭsuna meza tempo (L.A.T.)
sidera ~o: laŭstela horsistemo
Grinviĉa Meza ~o (G.M.T.): horsistemo ĉe Greenwich Observejo
Brita Somera ~o (B.S.T.): dumsomera horloĝa tempo antaŭenigita je 1 horo de G.M.T.
Temperaturo (PV): grado de varmo aŭ frido
absoluta ~o = **Kelvina ~o**: Celsiusa temperaturo + 273°
enombra ~o: temperaturo en loko ŝirmita de sunlumo

potenciala ~o: ~o de nesatura aero, adiabate kunpremita al 1013 mb
ekvivalenta ~o : temperaturo ĝustigita laŭ aera humido
~a inversio : kresko de temperaturo rilate al alto
~suma devio de normo: supervaloro de ~o
~ogradiento : ŝanĝiĝo de temperaturo rilate al alto
Tendenco barometra: trihora premŝanĝo antaŭ observo
Teodolito pilotbalona : aparato por determini la direkton de pilotbalono
Tero (PV): nia planedo, precipe ĝia ekstera krusto
~vento: vento venanta el interna regiono de kontinento
~kurento: elektrofluo en la terkrusto
~radiado: energio dissendata el la tersurfaco
~magnetismo = **geomagnetismo:** magnetismo kaŭzata de teraj elektraj kurentoj
~tremo = **sismo:** rapida oscilado de terkrusto
~termometro: termometro por esplori temperaturon je diversaj terprofundoj
Termalo (N) : ascenda aerfluo favora al velglisado
Termo- : pseŭda prefikso pri varmo kaj frido
~ekvatoro: ĉirkaŭgloba linio de maksimuma temperaturo iom norde de la geografia ekvatoro
~sfero: atmosfera tavolo kun konstanta temperaturo pli ol 80 km alta
~sumo: sumo de temperaturoj observitaj dum iu periodo
~grado : mezurunuo ĉe la termometra skalo
~grafo profundmara: registrilo de subakvaj temperaturoj
~gramo : diagramfolio de ~grafo
Termometro (PV): ilo por mezuri temperaturon
~o nigrampola: ilo por mezuri maksimuman temperaturon en sunlumo
~o enkadrigita: termometro firme fiksita ĉe barometro
~o svingebla: termometro pendanta je ŝnuro (A: whirled thermometer)
~o surrazena = ~o tersurfaca
geo~o: termometro enterigita 30-100 cm profunde sub la tersurfaco
~a ŝirmilo de Andersen, Stephenson, k.a.
duampola ~o = **psikrometro** : termometro kun seka kaj malseka ampoloj
Termohigrografo: termoregistrilo kun harfaska higrografo

Termodinamiko : branĉo de fiziko pri kaloro kaj varmo
~aj diagramoj: adiabata, aerologia, k.a. diagramoj
~a rosopunkto : rosopunkto en malvarma aero
Tetagramo: aerologia diagramo pri aeramasoj
Tifono : ĉiklono en Pacifiko (tajfuno, PV, ne rek.)
Tindalometro (S) = **polvometro** : ilo por mezuri aeran polvozon
Tipo (PV) = **specio** : karakteriza modelo
veteraj ~oj: ekz. ciklona, norda, vestra
nubaj ~oj: vidu aldonan nubliston
Tondro (PV): postfulma krakbruego
~onubo: kumulonimbuso
~oŝtormo = **burko** (N)
Topo- : pseŭda prefikso pri regiona tereno
~grafio (PV): scienco pri tersurfaca diverseco
~gramo: diagramo pri terena variado
Torento (PV): rapida akvofluo
~a pluvo = pluvoverŝo (A: cloud burst)
Tornado (N) : rapidega mallarĝa ĉiklono (A : whirlwind)
Totalizatoro = telehietometro: ilo por mezuri pluvkvanton ĉe distancaj observejoj
Trado, antitrado (PV, ne rek.) (vd. pasato)
Trajektorio : vojo de moviĝanta korpo, ekz. de aerero aŭ pafitaĵo (kp. fluvojo) (G: Flugbahn)
Tramontano: vento en S.V. de Francujo
Trogo (N): linio de minimuma premo en ciklono (G: Troglinie)
Trombo : rotacianta funelforma nubo super maro dum tornado (A : water spout)
Tropikoj (PV): terglobaj cirkloj paralelaj al ekvatoro ĉe 23° de latitudo
~a aero = ekvatora aero: stabila aerfluo devenanta de la intertropika zono
inter~a klimato: varmega zono inter la du tropikoj
Troposfero (S) : la malsupra atmosfera tavolo 0 ĝis 17 km alta
Tropopaŭzo (S) : divido inter stratosfero kaj troposfero 10 ĝis 17 km alta
Tundro (PV): marĉa stepo en Kanado kaj Siberio kun permafrosta grundo
Turbulento (S) : kirla movado en fluidaĵo (A : eddy)
~a : kirle moviĝanta (turboza, S, ne. rek.)
Turbilimetro (S): ilo por mezuri rotacian rapidon

U

Ultraviolaj radioj: mallongondaj transviolaj nevideblaj lumradioj en spektro
Unuoj: de longo, rapido, premo, humido, precipito, k.a.
Uragano (PV): ventego de Boforta indico 12

V

Vaisala-diagramo: interrilato inter temperaturo kaj premo
Vakuo: senaera spaco de nula premo
Valbrizo: anabata vento laŭlonge de valo
Varioj (PV): sinsekvaj ŝanĝoj ekz. dumtaga, diurna, interdiurna, jara, sekulara, k.a.
~ografo (S): registrilo de aerprema ŝanĝiĝo
~ometro (S): ilo por mezuri aerpreman ŝanĝiĝon
Varmo (PV): fizika stato de korpo de supernula temperaturo
~a sektoro: tropika parto de depresia aerfluo
~a zono: intertropika regiono
~a fronto: ĉegrunda divida surfaco inter varma kaj malvarma aeramasoj
mal~a = frida: de subnula temperaturo
~a ondo: vastspaca estiĝo de varmega vetero (A: heat wave)
Vaporo (PV): gasforma akvo en atmosfero
~streko: stria nubtrenajo sekvanta al aviadila flugvojo
~premo: tensio de aera humidozo, mezurata en mm Hg
~denso: maso de vaporo en unuo de aera volumeno
~iĝometro (S) = atmometro (S) : ilo por mezuri vaporiĝrapidon (A: evaporimeter)
subfrida ~o: vaporo je temperaturo sub la fridpunkto
Vato: unuo de elektra potenco
Vektoro (S): reprezento de fizika kvanto per grando kaj direkto
Velgliso: senmotora aerveturo (A: gliding)
Vento (PV): daŭra horizontala aerfluo
~oforto: forto de vento esprimata kutime kiel ventrapido
~odirekto = ~fonto: kompasodirekto de venta origino
~odevio: devojiĝo de vento el sia teoria direkto
~oinversio: kontraŭa ventofluo
~ofrapo = rafalo (N): aerblovo rapide fluktuanta pro tera frikcio

~oflageto aŭ ~maniko: anemoskopo (A: wind sleeve)
~orozio (N) : cirkla ventodiagramo (ventocirklo, S, ne rek.) (A: windrose)
~indekso Boforta: (Vidu aldonan liston)
~stagno ekvatora = doldrumo (N): kalma zono kun oftaj ŝtormoj
anabata ~o: ascenda ~o super deklivo
katabata ~o: descenda ~o super deklivo
geostrofa ~o : komponento de vento influata de terrotacio
negeostrofa ~o : komponento de vento neinfluata de terrotacio
ciklostrofa ~o: vento influata de centrifuga forto
plejofta ~o: vento blovanta dum la plimulto de la tempo
gradienta ~o: influata nur de aerpremo
Vendavalo : skvalo en Hispanujo
Ventoli (PV): trasendi freŝaeran fluon
Verano: somera senpluva sezono en Mez-Ameriko
Veranilo: nedaŭra senventa sezono en Mez-Ameriko
Verda ekbrilo: subita verdkoloriĝo de la supra sunrando antaŭ ĝia subiro
Vertekso (N) = **kresto** : kojno de altapremo en ciklona regiono
Vestro (N): kompasa direkto, (kp. okcidento) (G: Westen) (A: west)
Vetero (PV): stato de la atmosfero laŭ mallongtempa vidpunkto
serena ~o : senventa, senpluva kaj sunhela ~o
rikoltorilata ~o: vetero prognozata por agronomoj
~prognozo: antaŭdiro de ~kondiĉoj
~konsilado: informado pri probabla stato de vetero
~servado aerologia (S): perioda publikigo de veterprognozoj
~stato ĝenerala: longperioda prognozo de vetero
~ŝipo: aerologia oceana ŝipstacio
~aviadilo: veterobserva aeroplano
~mapo sinoptika: vastspaca mapo kun veteraj grafikaĵoj
~maksimo: proverba esprimo pri vetero
~ĉifraro (S): numera signaro pri la stato de ~elementoj (A: code)
~sentemeco: sentokapablo por vetera influo je homa bonfarto

Vespero (PV): fina parto de tago
~iĝo: postkrepuska periodo (A: dusk)
Vili-vili: ĉiklono en Aŭstralio
Vintro (PV): frida jarsezono
~umo = pseŭdo~o: humida vintrosimila sezono en subtropika klimato
Virazono: marbrizo en Hispanujo
Virgalo (N): branĉo de altokumuluso aŭ altostratuso kies precipito ne atingas teron (A: virga)
Virtuala temperaturo: imaga temperaturo laŭ humido
Viskeco (S): interna froto de aero kaj fluidoj
Vo-depresio: Vo-forma sulko de ciklono
Vortico: flukirlo
absoluta ~eco: flukomponento orta al aerflua vojo
Vulkana polvo: ŝvebantaj polveroj de vulkana deveno

Z

Zefiro: vestra brizo dum solstico
Zenito: centra ĉielpunkto super la observanto (kp. nadiro)
magneta ~o: direktiĝa punkto de libera magneto
cirkum~a arko: malvasta difrakta lumringo
Zianometro (S): mezurilo de ĉiela lazuro
Zodiako (PV): ĉiela zono tra la ekliptiko
~a lumo: nokta lumiĝo dum ekvinokso
Zono: geografie difinita terparto, vasta aŭ ĉirkaŭgloba

HIDROMETEOJ

Termino	Difino	Angle
Nebulo	gutetplena aero	fog
Brumo	malseka nebulo	mist
Kalino	terma nebulo	heat mist
Glacinebulo	glacigrajna nebulo	ice mist
Drizelo	nebulpluvo	drizzle
Pluvo	falantaj akvogutoj	rain
Neĝo	falantaj glacikristaloj	snow
Neĝdrivo	neĝoplena aero	snow drift
Slito	negopluvo	sleet
Hajlo	glacipluvo	hail
Grajlo	maldikgrajna hajlo	small hail
Krupio	mola hajlo	soft hail
Roso	akvogutoj	dew
Prujno	glaciiĝinta nebulo	hoar frost
Rejfo	glaciiĝinta roso	silver thaw
Firno	dikgrajna neĝo	firn
Glatiso	superglaciiĝo de tereno	glazed frost
Glacitego	sezona superglaciiĝo	ice sheet
Glacitegmento	konstanta glacikovraĵo	ice cap
Gleĉero	glacikovrita montovalo	glacier

NUBAJ SPECOJ KAJ VARIOJ

arcus	arka	mammatus	mama
calvus	kalva	mediocris	mezdika
castellanus	krenela	nebulosus	vuala
capillatus	kapilara	nothus	malvera
cirrus	pluma	ondatus	onda
congestus	amasiga	opacus	maldiafana
cumulus	kompakta	pannus	ĉifonera
cumuliformis	kumuloforma	perlucidus	truoza
cumulogenit.	kumuldevena	pileus	ĉapforma
densus	densa	praecipitatis	precipita
duplicatus	duobla	radiatus	radia
falsus	falsa	stratus	tavola
filosus	fadena	stratocumul.	sterna
floccus	floketa	stratiformis	stria, vasta
fractus	frakta	spissatus	kazea, densa
fumulus	fuma	translucidus	diafana
fibratus	fibra	tuba	tuba
humilis	maldika	uncinus	ungeca
incus	ambosa	undulatus	onda
intortus	senorda	velum	vela
lacunaris	kanelita	vertebratus	skeletoza
lacunosus	ĉelara	vesperalis	krepuska
lenticularis	lenta	virga	virgala

NUBAJ TIPOJ

Pozicio	Tipo	Simb.	Aspekto
Alta	Ciruso	Ci	hela maldensa
Alta	Cirokumuluso	Cc	hela kompakta
Alta	Cirostratuso	Cs	hela vuala
Mezalta	Altokumuluso	Ac	rondnubeta
Mezalta	Altostratuso	As	stria vuala
Mezalta	Nimbostratuso	Ns	pluva vuala
Malalta	Stratokumuluso	Sc	sterna vuala
Malalta	Stratuso	St	tavola
Vertikala	Kumuluso	Cu	kompakta
Vertikala	Kumulonimb.	Cb	tondra
—	Nimbuso	—	(ne plu uzata)

ATMOSFERAJ TAVOLOJ

		Alto
Atmosfero	ĉirkaŭgloba gasa tavolaro	-
Troposfero	malsupra tavolo de aero	0 ĝis 10 aŭ 17 km
Tropopaŭzo	supro de troposfero	je 10 aŭ 17 km
Biosfero	tavolo subtenanta vivaĵojn	ĝis 8 km
Stratosfero	malsupra mezalta tavolo	10 ĝis 40 km
Stratopaŭzo	supro de stratosfero	je 40 km
Ozonosfero	ozonoza tavolo	12 ĝis 18 km
Mezosfero	mezalta tavolo	40 ĝis 80 km
Mezopaŭzo	supro de mezosfero	je 80 km
Termosfero	tavolo kun konstanta temperaturo	pli ol 80 km
Homosfero	egale konsista tavolo	0 ĝis 100 km
Heterosfero	alta tavolo	100 ĝis 800 km
Ekzosfero	ekstrema alta tavolo	pli ol 800 km
Jonosfero	jonoza aertavolo	100 ĝis 500 km
Appleton	E-tavolo	250 ĝis 400 km
Heaviside	E1 kaj E2-tavoloj	100 ĝis 225 km

TERKRUSTAJ TAVOLOJ

Geosfero	kompleta terkrusto
Litesfero	ekvivalenta solida tertavolo
Hidrosfero	ekvivalenta likva tertavolo

PSEŬDAJ PREFIKSOJ UZATAJ EN LA JENAJ SENCOJ

Anti-	kontraŭ	lite-	solidaĵo
aktino-	radiado	meteo-	veter-elemento
anemo-	ventrapido		
astro-	stelo	nefo-	nubo
baro-	premo	nivo-	neĝo
bio-, bionto	vivo	para-	falsa
bronto-	tondro	pikno-	likvodenso
boleo-	termo radia	piro-	varmega
cirkum-	ĉirkaŭ	pirano-	fajra
droso-	roso	poli-	multo
ekvi-	egalo	pseŭdo-	ŝajna
foto-	lumhelo	psikro-	humido
frakto-	peco	seleno-	luno
geo-	terkrusto	sismo-	tertremo
helio-	sunlumo	solarizo-	lumensorba
hidro-	akvo	strato-	mezalto
higro-	humido	tele-	distanco
hieto-	precipito	termo-	varmo
hipso-	alto	tropo-	subalto
infra-	suba	ultra-	pretera
izo-	egalo	**Pseŭdaj sufiksoj**	
kimato-	ondo		
kineto-	movo	-skopo	indikilo
kinemo-	rotacirapido	-grafo	registrilo
krono-	tempo	-metro	mezurilo
kosmo-	universo	-logo	scienculo
kono-	polvo	-io	scienco

BOFORTA VENTINDEKSO

Indico	Rapido	Esperante	Angle	France
0	0.4 m/sek	kalmo	calm	calme
1	1.5 „	sereno	light air	
2	3.3 „	zefiro	light breeze	légère brise
3	5.4 „	brizeto	gentle breeze	petite brise
4	7.9 „	milda brizo	moderate breeze	jolie brise
5	10.7 „	forta brizo	fresh breeze	bonne brise
6	13.8 „	brizego	strong breeze	bon frais
7	17.1 „	ŝtormeto	moderate gale	grand frais
8	20.7 „	ŝtormo	fresh gale	petit coup de vent
9	24.9 „	severa ŝtormo	strong gale	coup de vent
10	28.4 „	ŝtormego	whole gale	fort coup de vent
11	35.5 „	tempesto	storm (tempest)	tempête
12	—	uragano	hurricane	ouragan

Nomoj de ventoj lokaj kaj specifaj

Bagujo	Habubo	Poniento	Termalo
Bizo	Harmatano	Purgo	Tifono
Blizardo	Helmo	Rebato	Tornado
Borao	Kamsino	Reŝabaro	Tramontano
Borasko	Konao	Sejstano	Uragano
Burano	Lesteo	Simuno	Vendavalo
Burko	Levanto	Siroko	Verano
Burstero	Levečo	Skvalo	Veranilo
Doktoro	Maestro	Solano	Vili-Vili
Etezio	Mistralo	Suestado	Virazono
Foeno	Nortero	Ŝamalo	Virgalo
Gregalo	Pampero	Ŝinuko	Tempesto
Haaro			Zefiro

INDEKSO DE MARONDIĜO

Indico	Esperante	Angle
0	kalma maro	calm
1	serena maro	smooth
2	sveleta maro	slight swell
4	svela maro	moderate swell
5	onda maro	rough
6	alta maro	high
7	altega maro	very high
8	turbulenta maro	precipitous
9	perturba maro	confused